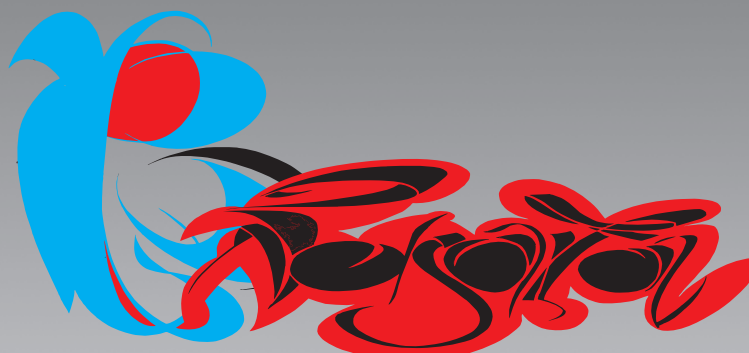

DURYS

KULTŪROS IR MENO ŽURNALAS / 2026 BIRŽELIS / Nr. 6 (150)

B I R Ž E L I S

2026

LIEPOS
8–12 D.

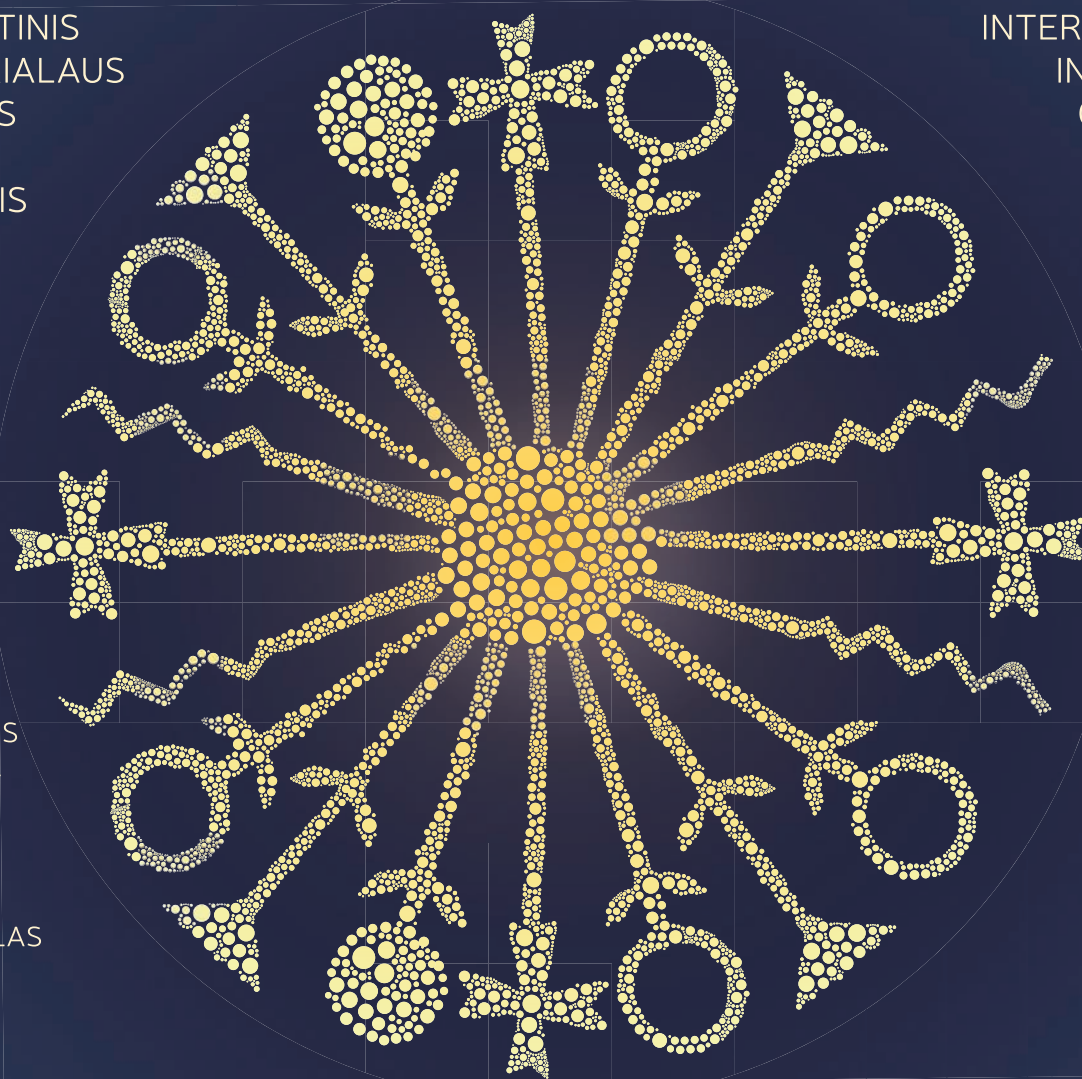
K L A I P Ė D A

JULY
8–12

LAUKSNO S

TARPTAUTINIS
NEMATERIALAUS
KULTŪROS
PAVELDO
FESTIVALIS

INTERNATIONAL
INTANGIBLE
CULTURAL
HERITAGE
FESTIVAL

PARAGVAJUS
ARGENTINA
JAPONIJA
ISPANIJA
ITALIJA
GRAIKIJA
SAKARTVELAS
UKRAINA
LATVIJA
LIETUVA

PARAGUAY
ARGENTINA
JAPAN
SPAIN
ITALY
GREECE
GEORGIA
UKRAINE
LATVIA
LITHUANIA

FESTIVALIO
ORGANIZATORIUS

KLAIPĖDOS
ETNOKULTŪROS
CENTRAS

FINANSUOJA

Klaipėda

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

INFORMACINIS
PARTNERIS

LRT

PARTNERIAI

Laikrodžių
muziejus
OLNDM

LIETUVOS
NACIONALINIS
KULTŪROS
CENTRAS

NEMATERIALAUS
KULTŪROS
PAVELDO VERTYBIŲ
SĄVADAS

SKANUMAJA

Klaipėda -
Kultūros
uostas

MAŽOSIOS
LIETUVOS
ISTORIJOS
MUZIEJUS

REDAKTORĖ
 Rita Bočiulytė
 r.bociulyte@kl.lt

 LITERATŪRINĖS DALIES
 SUDARYTOJAS
 Gintaras Grajauskas
 grajauskas@gmail.com

 DIZAINERĖ-MAKETUOTOJA
 TECHININĖ REDAKTORĖ
 Alma Pušinskaitė

 KALBOS REDAKTORĖ
 Jurga Dambrauskaitė

 ADRESAS Naujojo Sodo g. 1A,
 „K centras“, 92118 Klaipėda

 REKLAMOS SKYRIUS
 Tel.: (0 46) 397 715, (0 46) 397 711

 PLATINIMO TARNYBA
 Tel. (0 46) 397 713

 LEIDĖJAS
 © 2026 UAB „Ilada“

 SPAUSDINO
 UAB „Spaudos kontūrai“

TIRAŽAS 7 500

 Platinamas su laikraščiu „Klaipėda“
 kartą per mėnesį, taip pat „Duris“ galima įsigyti
 „Klaipėdos“ laikraščio redakcijoje Klaipėdoje arba
 užsiprenumeruoti atskirai Lietuvos pašte

ISSN 2351-5848

 Rankraščiai nereцензуojami
 ir negrąžinami

 VIRŠELYJE
 1 psl. – Mindaugo Petulio kaligrafijos kūrinys. 2026.
 4 psl. – Klaipėdos muzikiniame teatre pastatyto miuziklo
 „Mamma Mia!“ akimirka. Indrės Pix nuotr.

ŽURNALĄ REMIA

MRF MEDIJŲ
 RĖMIMO
 FONDAS

 Žurnalo „Durys“ veiklai Medijų rėmimo fondas
 2026 m. skyrė 31 904 Eur. Spaudos projektui „Profesionalaus meno atodangos žurnale „Durys“ 2026 m.“
 MRF skyrė 45 000 Eur finansinę paramą

DIENA
MEDIA
 N • E • W • S

Klaipėda

TURINYS

TEATRAS

Danguolė VILDAITĖ. Sezono pabaigai – ABBA hitai su „Mamma Mia!“	4
Beata BAUBLINSKIENĖ. G. Giedraitytė – apie teatro planus: nuo karalienės Luizės jubiliejaus iki operos apie vilko vaikus	12
Gitana GUGEVIČIŪTĖ. Sakyti negalima nutylėti	16
Evelina ZENKUTĖ. I. Pakšytės pasaulis: auginanti muzika, išlaisvinantis rašymas, žydėjimo paradoksai ir utopijų saulėlydžiai	22

PARODŲ SALĖSE

Birutė SKAISGIRIENĖ. Įstrigę stalčiuje	31
Ugnė BRAZYTĖ. Sutrikdyti matricą	40
Agota BRIČKUTĖ. Galerijoje „Lyceum“ – tapytojos ir scenos menų kritikės jungtinis projektas	46

IŠLEISTA KLAIPĖDOJE

Bitė NAVARDAUSKAITĖ. Tegyvuoja knyga!	50
---------------------------------------	----

GINTARO LAŠAI

Nijolė KLIUKAITĖ-KEPENIENĖ. Prie gyvenimo rišantis žodis. „Poezijos pavasaris 2026“	56
Milginta PALUBINSKAITĖ. Eilėraščiai	58
Alma RIEBŽDAITĖ. Balta katė	60

Sezono pabaigai – ABBA hitai su „Mamma Mia!“

R. Ulteravičiūtė (Tania), B. Ignatavičiūtė (Dona Šeridan), L. Ramelienė (Rouzė).

M. Stankevičius (Skajus) ir J. Butkytė (Sofija Šeridan).

Indrės Pix / KVMT archyvo nuotr.

Miuziklo „Mamma Mia!“ premjera, nuskambėjusi Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro scenoje gegužės pradžioje, greičiausiai taps vienu iš sėkmingiausių šių metų teatro projektų, svarbiausiu kultūrinio gyvenimo įvykiu.

Danguolė VILIDAITE

Pastatymo sėkmės priežastį didžia dalimi galime sieti su legendinės švedų grupės ABBA hitais, pačia disko muzika, jos džiaugsmingumu trykstančia energija bei ryškiomis spalvomis ir blizgesiu. Nors šis stilius, išpopuliarėjęs XX a. aštuntajame dešimtmetyje, dabartiniam jaunimui gali atrodyti gana keistas, kažkurios spektaklyje parodytos situacijos vis dėlto yra tokios lengvai visoms kartoms atpažįstamos, dainų tekstai vis dar aktualūs, o temos „amžinos“: meilės aistra ir sudaužytos širdys, draugystė, buitinės problemos ir pinigai, prisiminimai ir tradiciniai juokeliai. Britų dramaturgės ir scenaristės Catherinos Johnson parašytas libretas labai gyvas ir tikroviškas. Net skaudžiausi dalykai čia pateikiami paprastai, nesureikšminant, su nemaža humoro dalele. Susidūrus su keista situacija, pavyzdžiui, čia replikuojama, kad tai tiesiog graikiška.

Džiugu, kad uostamiesčio sceną miuziklas pasiekė nepraėjus nei 30 metų ►

Scenos iš legendinio muziklo „Mamma Mia!“, pastatyto Klaipėdos muzikiniame teatre.

Eglės Sabaliauskaitės / KVMT archyvo nuotr.

B. Ignatavičiūtė (Dona Šeridan) ir J. Butkytė (Sofija Šeridan).

Indrės Pix / KVMТ archyvo nuotr.

◀ po jo premjeros Londone ir dabar originalų jo variantą galime palyginti su 2008-aisiais sukurta populiaria jo ekranizacija.

Intrigos ir charakteriai

Spektaklio veiksmas vyksta Graikijos saloje, mažame viešbutėlyje, priklausančiame vienišai mamai Donai Šeridan (Edita Bodrovaitė ir Beata Ignatavičiūtė). Saulėtas oras, nerūpestingos vasariškos nuotaikos, šventinis šurmulys – viešbutyje intensyviai vyksta pasiruošimas jos dukters Sofijos (Sandra Lebrikaitė ir Judita Butkytė) ir Skajaus (Martynas Stankevičius) vestuvėms. Viskas čia būtų gerai, jeigu mergina netikėtai, beveik prieš pat vestuves, nebūtų mamos dienoraštyje atradusi paminėtus trijų, kadaise ją mylėjusių vyrų vardus. Ji, pasirodo, iki šiol nežino, kas yra tikrasis jos tėtis. Šis klausimas ir tampa pagrindine spektaklio intriga, svarbiausiu moto.

Į salą suplaukia vestuvių svečiai, publika supažindinama su pagrindiniais šio vaidinimo veikėjais, spalvingais jų charakteriais. ▶

G. Šimelionis (Semas Karmaiklas), A. Ramelis (Bilas Ostinas) ir V. Pupšys (Haris Braitas).

Indrės Pix / KVMT archyvo nuotr.

Eglės Sabaliauskaitės / KVMT archyvo nuotr.

◀ Pirmiausia pasirodo triukšmingos, jaunatviškos energijos kupinos Sofijos draugės Liza (Akvilė Januškaitė) ir Ali (Vitalija Trinkė). Joms pirmiausia mergina atskleidžia šios situacijos neįprastumą ir kad visus galimus tėčius pakvietė dalyvauti sutuoktuvėse. Personazo naivumas ir savotiškas „lengvumas“ nebuvo pernelyg forsuojami nei S. Lebrikaitės, nei J. Butkytės interpretacijoje, tik pastarosios atlikėjos Sofija man atrodė trapesnė, ne tik smalsi, bet ir giliai, jautriai išgyvenanti savo susitikimą su galimais tėčiais.

Donos Šeridan bičiulės, ne tokios aktyvios kaip jaunimas, ponios, bet buvo irgi gana temperamentingos, ypač prisimenant jaunystės laikus. Pats siužetas padėjo joms geriau ir įvairiau pasirodyti, jų personažai kintantys, nėra tokie vienaplaniai. Pavyzdžiui, atsiskyrėlė, savo antrosios pusės gyvenime niekaip nesutinkanti Rouzė (Loreta Ramelienė) galų gale išdrįsta atsiverti panašias gyvenimo vertybes puoselėjančiam Bilui Ostinui (Arūnas Ramelis). Stiprioji moteris, veikli ir energinga Dona, visus gyvenimo iššūkius, kaip sakoma, galinti atlaikyti, staiga

tampa motiniškai šilta (ypač E. Bodrovaitės personažas), jausmuose pasimetusi ar romantiška. Giliausi šio personažo išgyvenimai, išsiskyrimo skausmas solistės B. Ignatavičiūtės interpretacijoje geriausiai atsiskleidžia dainoje „The Winner Takes it All“ – nepaprastai stipru. Ypač spektaklyje

Gerai jausdamas sceninio veiksmo charakterį, jo kaitą, pabrėždamas svarbiausius siužeto lyrinčius ir dinامينius akcentus, režisierius L. Ch. Prinsloo sugebėjo sukurti gana įtaigų spektaklį.

įsiminė karštosios poniutės Tanios (Rasa Ulteravičiūtė) pavojingas moteriškumas: kulniukai, aštrūs nagučiai (galbūt), manieringi judesiai, tempiamos, šiek tiek per nosį balso intonacijos, dviprasmiškos užuominos ir žvilgsniai. Moteris tris kartus jau buvo ištėkėjusi, prasidėjo naujo

pretendento paieškos. Katiniškas šios vakarėlių liūtės charakteris atsispindėjo ir jos rūbuose (kostiumų dailininkė – Agnė Kuzmickaitė).

Donos buvusieji, galimi tėčiai – tai irgi trys skirtingi tipažai, trys skirtingi vyrų likimai. Jų pasirodymas saloje sujaukia ne vieno personažo gyvenimą, ypač jų pačių. Keliautojas ir rašytojas Bilas, bijantis asmeniniame gyvenime rimtesnių įsipareigojimų, pajaučia simpatiją Rouzei. Didžioji meilė atgimsta Semo Karmaiklo (Gytis Šimelionis), pats romantiškiausias iš jų, ir Donos širdyse. Santūrus, šiek tiek susikaustęs Londono bankininkas Haris Braitas (Virginijus Pupšys) tarsi atgyja užtikęs pas Doną savo gitarą ar prisimindamas senus laikus ir tą pirmąją, vienintelę savo gyvenimo moterį. Čia praverčia dainininko mokėjimas gerai šiuo instrumentu groti (dėl tos pačios priežasties, greičiausiai, dubleriu kituose spektakliuose pasirinktas Kęstutis Nevulis).

Miuziklo finalas laimingas, visi konfliktai išspręsti, personažai susitaiko, susiformuoja naujos poros, vestuvės įvyksta, bet susitūkia ne Sofi ir Skajus, kaip tikėtasi, o Dona ir Semas. ►

L. Ramelienė (Rouzė) ir A. Ramelis (Bilas Ostinas).

Eglė Sabaliauskaitė ir Indrė Pix / KVMT archyvo nuotr.

Indrės Pix / KVMT archyvo nuotr.

Ne vien tik disko

◀ Klaipėdietiško pastatymo režisierius – Leonardas Charlas Prinsloo (Austrija). Tai jau antrasis jo sėkmingas darbas Klaipėdos muzikiniame teatre. Lygiai prieš metus, panašiu laiku, įvyko jo režisuotos Johanno Strausso II operetės „Tūkstantis ir viena naktis“ premjera.

Gera jausdamas sceninio veiksmo charakterį, jo kaitą, pabrėždamas svarbiausius siužeto lytinius ir dinامينius akcentus, režisierius ir šįkart sugebėjo sukurti gana įtaigų spektaklį. Iš vienos scenos į kitą pereinama lengvai, natūraliai, be jokio dirbtinumo ar sustabdymo. Pavyzdžiui, skambant gyvybine energija trykštančioms dainoms „Gimme! Gimme! Gimme!“ ir „Voulez-Vous“ mergvakario metu, įvyksta patys svarbiausi, jautrūs Sofijos pokalbiai su tėčiais. Nė vienas žodis minios triukšme nedingsta. Net pats nepastebi, kaip spektaklio optimizmas užkrečia, ABBA hitai „pagauna“, o pačiame finale, kai vėl pakartojamos žymiausios dainos, norisi kartu su atlikėjais šokti ir dainuoti. Spektaklio choreografija (Mantas Ūsas), dinamiškas choro solistų (dirigentas ir chormeisteris

Vytautas Valys) dalyvavimas ir disko stiliui būdingi blizgūs kostiumai šventinę pasirodymo nuotaiką dar labiau sustiprino.

Miuziklo scenografija (ispanų scenografas ir architektas Carlos Santos Cabrera) iš pradžių atrodė pernelyg asketiška. Apvalios formos, grindinys, lengvai papildomas įvairiais funkcionaliais elementais (suoleliu, lova, kėdėmis), veidrodinis disko rutulys ir pan. Tik antrame veiksme scenos vaizdas praturtėja: pasirodo namelio sienos, vestuvių scenoje nuleidžiamas išpūdingo dydžio vainikas, baltomis kėdėmis užpildoma beveik visa erdvė. Vėliau supratau, kad toks paprastumas netrukdo atsiskleisti dinamiškam miuziklo veiksmui. Tik „Mamma Mia!“ užrašas, minutę ar kelias išlaikytas ant scenos uždangos, nėra, manyčiau, pats geriausias sprendimas spektaklio pradžiai.

Neįprastai, specialiai šiam vaidinimui surinktai pop / rock instrumentinei grupei (mušamieji, elektrinės ir akustinės gitaros, keturi elektriniai klavišiniai instrumentai, kuriais siekiama atkartoti unikalius ABBA įrašų garsus) premjeriniuose spektakliuose vadovavo dirigentai Vytautas Lukočius ir V. Valys.

Būtinai reikia dar paminėti, kad V. Pupšio dalyvavimas miuzikle neapsiribojo vien

tik Hario personažo kūrimu. Didžiausias šio muziko nuopelnas – puikus dainų tekstų, neatkartojant pažodžiui jų prasmų, derinant muziką su lietuvių kalbos ritmu ir intonacijomis, vertimas. Kai kurie žodžiai, tapę tarsi dainų vizitine kortele, pavyzdžiui, *money*, *super trouper* ar *chiquitita*, palikti originalo kalba. Ir tai, sakyčiau, išmintingas sprendimas. Gal ir ne viskas pasisekė, bet atliktas milžiniškas darbas.

Ir pora *post scriptum*

Miuziklo „Mamma Mia!“ licencija Klaipėdos muzikiniam teatrui suteikta tik trejiems metams, tad norintieji jį pamatyti turi paskubėti.

Ir sentimentali gaida: gera buvo vėl Klaipėdos muzikinio teatro scenoje, šalia jaunųjų atlikėjų, kartu dirbančias pamatyti ankstesniųjų kartų žvaigždes. Visus juos prisimename, mylime ir laukiame jų.

G. Giedraitytė – apie teatrą Luizės jubiliejaus iki operos

Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras (KVMT), gegužę pakvietęs į paskutinę šio sezono premjerą – miuziklą „Mamma Mia!“, žengė į vasarą, rengdamasis tarptautiniam Klaipėdos festivaliui ir jau kreipdamas mintis naujo, 40-ojo, sezono link. Apie artimiausius teatro planus kalbamės su KVMT vadove Goda Giedraityte.

Beata BAUBLINSKIENĖ

Festivalyje – oratorija

– *Klaipėdos festivalis šią vasarą vyks jau šeštąjį kartą. Kokia šių metų festivalio idėja ir programa?*

– Šiomet Klaipėda mini gana reikšmingą mūsų kraštui datą – karalienės Luizės 250 metų jubiliejų. Kaip žinoma, 1807–1808 m. Klaipėda buvo tapusi Prūsijos karalių rezidencija, čia su savo dvaru gyveno karalienė Luizė ir karalius Frydrichas Vilhelmas III. Lietuvos mastu šis faktas galbūt nėra ypač reikšmingas, bet mūsų krašto istorijoje karalienė Luizė yra svarbi asmenybė, daug nuveikusi Klaipėdos miestui: globojo mokyklas, rūpinosi miestiečių ugdymu, neturtingais vaikais.

Su festivalio komanda pabandėme išsiaiškinti, kokios muzikos ji galėjo klausytis, kuo domėtis. Atradome istorinių žinių, kurios galbūt labiau pagrįstos legendiniais motyvais, bet yra inspiruojančios, kad karalienei Luizei teko klausytis Josepha Haydno ora-

torijos „Pasaulio sutvėrimas“ – kūrinys jai palikęs didžiulį įspūdį. Egzistuoja legenda, kad po oratorijos atlikimo karalienė kompozitoriui padovanojo savo žiedą, o jis jai įteikė perrištą kūrinių klavyrą. Šis pasakojimas mus paskatino Klaipėdos festivalio atidarymui rinktis J. Haydno „Pasaulio sutvėrimą“. Kūrinį atlikime teatre – didžiojoje salėje „Jūra“, nes norime jį ir įvaizdinti: pasaulio sutvėrimas – vaizduotę atverianti tema. Pakvietėme padirbėti video meno ir šviesų dailininkus. Bus dainuojama originalo, vokiečių, kalba, o kadangi esame išipareigoję mūsų krašto ir geopolitinės situacijos kontekste turėti kūrinių, mezgančių dialogą su Vokietijos kultūra, svarstome „Pasaulio sutvėrimą“ palikti teatro repertuare.

Šokis, orkestrai ir chorai

– *Kuo dar publiką intriguosite teatro festivalyje?*

– J. Haydno oratoriją Klaipėdos festivalyje pristatysime rugpjūčio 13 ir 14 d., o rugpjūčio 21 ir 22 d. esame suplanavę šokio diptiko premjerą. Bendradarbiaujame su choreografu Marceliu Leemanu iš Šveicarijos ir lietuvių choreografe Agnija Šeiko; norime pristatyti ir moterų menininkių kūrybą. M. Leemano „Decrescendo“ ir A. Šeiko „Borrowed Landscapes“ pastatymo darbai prasidėjo jau gegužę.

Pernai pradėtą festivalio svečio poziciją rugpjūčio 29 d. užpildys Prancūzijos nacionalinis jaunimo simfoninis orkestras. Dabartinė jo dirigentė yra Kristiina Poska iš Estijos, tad tai bus ir tam tikras sąlytis su Baltijos šalių kultūra. Orkestras atvyks su visu savo instrumentarijumi, scenoje išvysime virš šimto jaunų žmonių. Skambės patraukli, spalvinga programa – Maurice'o Ravelio „Bolero“ ir Siuita iš baleto „Dafnis ir Chlojė“ bei Richardo Strausso simfoninė poema „Taip kalbėjo Zaratustra“. Mums

yra aktualu šiuo koncertu sudominti ir Klaipėdos meno mokyklas, kad moksleiviai ir studentai savo akimis pamatytų, jog ir jauni žmonės gali groti dideliuose orkestruose. Šis pavyzdys jiems galėtų tapti tam tikra motyvacija pradėti savo kūrybinį kelią. Su Klaipėdos Stasio Šimkaus konservatorija tariamės dėl galimybės surengti bendrus mūsų ir prancūzų jaunųjų muzikų susitikimus, skirtus pabendrauti: galbūt tai taip pat turėtų paskatinsiamąjį efektą, parodyt, kaip nuostabu yra jauniems žmonėms būti kūrybinių komandų dalimi.

Klaipėdos festivalį užbaigsime rugsėjo 5 d., tęsdami mūsų pernai pradėtą nemokamų renginių bendruomenei tradiciją ir primindami šių metų pagrindinį leitmotyvą – karalienės Luizės jubiliejų. Ji didelį dėmesį skyrė švietimui, tad užmezgėme bendradarbiavimą su Klaipėdos universitetu ir pasirinkome nuostabią miesto erdvę – Klaipėdos universiteto Socialinių ir humanitarinių mokslų (anksčiau – Pedagoginio) fakulteto kiemą prie stoties. Nuostabūs yra tiek istorinis pastatas, tiek jo vidinis kiemas – su senu sodu, į kurį kol kas nelabai kas užsuka. Koncerto datą taikome prie mokslo metų pradžios šventės, kad ir universiteto bendruomenė, kuri labai maloniai mus priima, galėtų prisijungti ir dalyvauti. Nuskambės Karlo Jenkinso kūrinys „Symphonic Adiemus“, kurį atliks Tomo Ambrozaičio diriguojamas KVMT simfoninis orkestras ir net keturi chorai iš Klaipėdos, Kretingos ir Palangos: „Aukuras“, „Cantare“, „Kristalė“ ir Palangos kamerinis choras.

Festivalio koncertinę programą lydės edukaciniai renginiai: ekskursijos, pokalbiai ir kitos veiklos.

40-ojo sezono intrigos

– *Su Klaipėdos festivaliu įžengsite į rudenį – rugsėjo 5 d. nuskambės paskutinis festivalio koncertas, o jau rugsėjo 11 d. teatras pradės* ►

tro planus: nuo karalienės os apie *vilko vaikus*

KVMT vadovės G. Giedraitytės teigimu, svarbu, kad teatras geba atrasti jungtinių projektų, kurie domina ir verslo, ir kultūros bendruomenes. Tai sukuria ne tik finansinę, bet ir socialinę vertę.

Donato Bielkausko nuotr.

◀ **naują, 40-ąją, sezoną. Spalį numatyta Georgo Friedricho Händelio operos „Julijus Cezaris“ premjera. Kuo dar stebins jubiliejinis sezonas?**

– 40-ąją sezoną norisi įprasmingti, visų pirma, pagerbiant mūsų teatro žmones. O iš repertuarinės veiklos pagrindinis sezono įvykis, be abejo, yra G. F. Händelio „Julijus Cezaris“. Labai laukiame šios baroko operos, jaučiame auditorijos susidomėjimą. Iki premjeros rugsėjį norėtume pakviesti publiką į edukacinį pokalbį ciklą, kuriame ji būtų supažindinama su baroko atlikimo specifika, kuo jis skiriasi nuo klasikinio atlikimo, kuo įdomi yra baroko muzika, instrumentai, dainavimas ir pan.

Iš kitų svarbesnių akcentų paminėčiau rugsėjo 22-ąją – mūsų korifėjaus Mikalojaus Konstantino Čiurlionio gimtadienį, kurį Lietuvoje dabar jau minime kaip Kultūros dieną. Esame sutarę su „Operomanija“ atvažti į Klaipėdą įsivaizduojamą M. K. Čiurlionio operą „Jūratė“. Kūrinys bus adaptuotas mūsų teatrui: jo premjera Vilniaus senajame teatre buvo orientuota į kiek mažesnę instrumentininkų ir choro sudėtį. Šiuo metu operos kompozitoriai dirba, pritaikydami kūrinį mūsų teatro simfoninio orkestro ir choro pajėgumams; solistai ir aktoriai bus tie patys, kurie dalyvavo ir pastatyme Vilniuje. „Jūratė“ padės supažindinti mūsų auditoriją su šiuolaikiškesniais meniniais sprendimais, naujosios operos raiška: nors muzika yra sukurta M. K. Čiurlionio kūrinų pagrindu, vizualinis ir režisūrinis sprendimas yra naujoviškas. Bendradarbiavimas su „Operomanija“ mums leidžia savo auditoriją po truputį pratinti prie modernių veikalų. Apskritai opera „Jūratė“ dėl savo tematikos labai tinka paminėti M. K. Čiurlionio gimtadienį būtent Klaipėdoje, negana to – ji bus rodoma salėje „Jūra“. O ir dalis kūrybinės komandos yra iš mūsų krašto – solistė Lauryna Bendžiūnaitė, režisierė Gintarė Radvilavičiūtė. Sakyčiau, kad tai gana klaipėdietiškas kūrinys.

Žvelgiant į ateitį

Tarptautinės muzikos dienos proga, tik šįkart ne spalio 1-ąją (nes ruošimės „Julijaus Cezario“ premjerai), o spalio 15-ąją, pakviesime į tradicinį KVMF simfoninio orkestro koncertą, skirtą Klaipėdos kompozitorių kūrybai: atliksime Alvido Remesos simfo-

niją. Taip pat turėsime kelis naujus kamerinius projektus, vienas jų – kamerinė opera „Smėlio čakona“, kurios premjera numatyta lapkritį.

Lapkritį pristatysime ir vienos įdomesnių pastarųjų metų choreografių, menininkės Annabelle Lopez Ochoa (Kolumbija, Belgija) kūrinį „Mammatus“. Jis bus integruotas į triptiką kartu su kitais mūsų dviem pastatymais, bet būtent A. L. Ochoa dalis bus premjerinė. „Mammatus“ buvo sukurtas „Joffrey Ballet“ kompanijai Jungtinėse Amerikos Valstijose. Choreografė mielai sutiko atvykti į Klaipėdą ir pastatyti šią kompoziciją su mūsų baleto trupe.

Be minėtų naujienų, rodysime visą turtinę teatro repertuarą. Rugsėjį ir gruodį bus du „Mamma Mia!“ spektaklių blokai, taip pat atliksime Philipo Glasso operą „Kelionė“, Johanno Strausso II operetę „Tūkstantis ir viena naktis“, Jerry'io Bocko miuziklą „Smuikininkas ant stogo“, kuris rodomas jau 25 metai, bet susidomėjimas neblėsta. Jaučiame žydų bendruomenės dėmesį – LRT televizijos laida „Menora“ buvo atvykusi parengti reportažo. Regis, kūrinys vėl įgauna antrą kvėpavimą.

Paraleliai ruošiamo projektą 2027 metams. Tai kamerinė opera „Vilko vaikai“. Šiuo metu dirbama prie libreto, bendradarbiaujame su dramaturge Gabriele Labanauškaite ir režisierė Greta Štiormer. „Vilko vaikų“ tema yra labai aktuali mūsų kraštui, be to, orientuojamės į Lietuvos kultūros sezoną Vokietijoje. Kūrinys bus parengtas ir vokiečių kalba, tad tikimės, kad jis galėtų sudominti ir Vokietijos žiūrovus, atverdamas prisiminimų lauką, žadindamas tam tikrus sentimentus.

Kartu su rėmėjais

– **Naujausia dabartinio sezono premjera – miuziklas „Mamma Mia!“ pagal grupės ABBA dainas. Ar publika labai jo laukė?**

– Susidomėjimas didžiulis! Juokavome, kad dar nebuvo pradėję statyti, o į gegužės spektaklius jau nebuvo likę bilietų. Labai tuo džiaugiamės: su mumis net susisieki aistringi kūrinio gerbėjai, kurie siūlė paskolinti savo su miuziklu susijusias kolekcijas ir pan.

Premjerai ruošėsi visos teatro tarnybos: ir siuvykla, ir scenografijos dirbtuvės, jau

nekalbant apie meninius kolektyvus. Šiame miuzikle labai daug personažų – solistai, choras, šokėjai. Be kita ko, labai įdomu išgirsti, kaip ABBA dainos skamba lietuviškai. Galbūt žiūrovams tai kelia tam tikrą nuostabą, nes visi įpratę prie dainų skambesio anglų kalba. Kokybišką vertimą – garsinį ir tekstinį – padarė teatro solistas Virginijus Pupšys.

– **Šis, kaip ir kiti teatro pastatymai, turi savo generalinį rėmėją: miuziklą „Mamma Mia!“ ir Klaipėdos festivalį remia laivininkystės kompanija „Limarko“. Kokią matote tokio bendradarbiavimo prasmę ir vertę teatrui kartu su finansiniu indėliu?**

– Manau, svarbiausia čia yra tai, kad skirtingi sektoriai susitinka ir tampa bendražygiais, įgyvendindami tam tikrą idėją. Viena mieste dirbantys kolektyvai, kurie savo profesiniame lauke yra nutolę, turi progą keliauti greta. Svarbu, kad gebame atrasti jungtinių projektų, kurie domina ir verslo, ir kultūros bendruomenes. Tai sukuria ne tik finansinę, bet ir socialinę vertę – žmogiško susitikimo ir suvokimo, kad tai, ką mes darome kartu, skirta tiek mūsų miesto ir Klaipėdos regiono gyventojams, tiek visai Lietuvai, nes jaučiame susidomėjimą teatro veikla šalies mastu. Mes kartu galime dovanoti kokybišką, profesionalų kultūrinį produktą auditorijai ir sykiu ją plėsti. Kai įmonė prisideda prie paramos kūriniai, jos darbuotojai irgi pradeda juo domėtis, ir tokiu būdu plečiame savo auditorijos lauką – atsiranda galimybė susitikti.

Man atrodo, kad bendradarbiavimas ir buvimas kartu įvairiuose procesuose yra būtinybė. Ypač šiais technologijų laikais, kai esame be galo individualizuoti, surasti bendrus taškus ir kurti kartu yra labai svarbu. Labai džiaugiamės, kad tiek „Mamma Mia!“, tiek „Julijus Cezaris“ atrado savo globėją („Julijų Cezarį“ remia VMG grupė), kad kurdami ir pristatydami spektaklius turime draugą, su kuriuo galime keliauti šiame procese ir būdami kartu sukurti kai ką prasminga. Džiaugiamės, kad galime prisidėti prie įmonių, kurios remia mūsų veiklą, tam tikro viešinimo ir žinomumo. Į teatrą ateinanti auditorija pradeda domėtis ir rėmėjų veikla. Man atrodo, kad abipusis pokalbis ir buvimas, darbas kartu, bendrų rezultatų siekis yra labai svarbus.

VI TARPTAUTINIS KLAIPĖDOS FESTIVALIS

SKIRTAS KARALIENĖS LUIZĖS 250 METŲ JUBILIEJUI

Josefas Haydnas

PASAULIO SUTVĖRIMAS

ORATORIJA

2026 08 13/14

ŠOKIO SPEKTAKLIŲ DIPTIKAS

PREMJERA

2026 08 21/22

PRANCŪZIJOS NACIONALINIO JAUNIMO SIMFONINIO ORKESTRO

KONCERTAS

2026 08 29

Karlas Jenkinsas

SYMPHONIC ADIEMUS

KONCERTAS

2026 09 05

Sakyti negali

Prancūzų dramaturgės Yasminos Reza pjesėje „Menas“ (pranc. „Art“), kuri 2023 m. įtraukta į Klaipėdos jaunimo teatro repertuarą, diskutuojama „tikro meno“ ir „ne meno“ tema. Spektaklį, vadinamą festivalio „Jauno teatro dienos“ atradimu, režisavo Klaipėdos jaunimo teatro aktorius ir LMTA dėstytojas Paulius Pinigis.

Klaipėdos jaunimo teatre pastatytos Y. Reza pjesės „Menas“ (rež. P. Pinigis) akimirka.

KJT archyvo nuotr.

ma nutylėti

Aktoriai E. Girkantaitė (Ivanka), V. Miliauskaitė (Patricija) ir A. Bareikis (Markas).

Gitana GUGEVIČIŪTĖ

Diskutuoju apie meną

„Dėl skonio nesiginčijama“? Ginčijamasi, dar ir kaip! Teigiama, kad 1913 m. Paryžiuje Igorio Stravinskio baleto „Šventasis pavasaris“ premjera išprovokavo masines muštynes, o per triukšmą muzika buvo vos girdima. Andresio Serrano „Piss Christ“ nuotrauka, kurioje pavaizduotas

plastikinis nukryžiuotojo kryžius, panardintas paties menininko šlapime, sukėlė masinius protestus, grasinimus mirtimi ir vandalizmo aktus, bet modernaus meno šalininkų kūrinys buvo ginamas kaip laisvos saviraiškos simbolis, analizuojantis religijos komercializaciją. O Vlado Urbanavičiaus „Krantinės arka“ Vilniuje? Dalis visuomenės ir tradicinio meno šalininkų reikalavo skulptūrą nugriauti, vadindami ją miesto vizualine tarša, nors šiuolaikinio meno bendruomenė ją gynė kaip puikų kontekstualaus, industrinio meno pavyzdį.

Žmonės grožį supranta skirtingai – vienių julsės „suderintos“ klasikinei harmonijai, kiti vertina konceptualų chaosą, kvestionuojamos tabu temos (religija, mirti, seksualumas), idėjos konceptualumas. Skirtingi prioritetai – normalu, ir nors klausimas, „kas yra tikrasis menas?“, vargu ar kada nors turės tikslų ir vienareikšmį atsakymą. Diskusijos apie meną yra būtinos, dažnai atveriančios naujus horizontus, nors neišvengiančios ir asmeniškumų, gerokai nutolstančių nuo pirminės intencijos „pasidalyti nuomone“. ►

◀ Vieną sėkmingiausių šiuolaikinių komedijų pasaulyje apie tris ilgamečius draugus, kurių draugystės mūras ima byrėti, kai vienas iš jų nusiperka brangų meno kūrinį (200 000 Prancūzijos frankų!), režisierius P. Pinigis „perrašė“. Tris brandžius vyrus – Seržą, Marką ir Ivaną pakeitė trys jaunuoliai – Patricija (aktorė Viktorija Miliauskaitė), Markas (aktorius Aurimas Bareikis) ir Ivanka (aktorė

Elzbieta Girkantaitė). Pirmoji – moderni, šiuolaikinio meno apologetė ir mažumėlę snobė; Markas – tradicinių pažiūrų, pragmatiškas cinikas, kurį erzina Patricijos noras pritapti prie „elito“; Ivanka – tolerantiška taikdarė, prislėgta savų problemų gyvenime, bet įtraukta į draugų kovą ir dėl savo neaiškios pozicijos, bandymo laviruoti ir taikyti konfliktuojančias puses, „gaunanti strėlių“.

Muzika – papildomas įrankis

Dėl muštynėmis pasibaigusios polemikos „kalta“ visiškai balta drobė su vos įžiūrimomis linijomis: ji tampa pretekstu ne (pa)keisti požiūrį į šiuolaikinį meną, o išsiaiškinti santykius, išsakyti nuoskaudas, egoizmą ir pretenzijas vienas kitam. Kita vertus, pjesė puikiai demaskuoja elito poreikį pirkti ne patį meną, o statusą ir prestižą, todėl Patricijos pirkinys vertintinas kaip bandymas nusipirkti bilietą į „išrinktųjų klubą“, o jos draugo Marko įniršis – kaip maištas prieš šį tuščią apsimetinėjimą.

Režisieriaus P. Pinigio spektaklyje „Menas“ svarbią dramaturginę ir atmosferinę funkciją atlieka muzikiniai intarpai. Nors originalioje Y. Reza pjesėje tekstas yra intensyvus, dinamiškas ir koncentruotas į herojų dialogus bei (pseudo)intelektualias diskusijas, spektaklio kūrėjai muziką panaudojo kaip papildomą režisūrinį įrankį.

Spektaklis prasideda savotiška muzikinės grupės repeticija „garaže“, kurio sienos apklijuotos muzikinės scenos žvaigždžių nuotraukomis ir plakatais. Markas bando sutelkti „grupę“ – Patriciją ir Ivaną – rimtam darbui, bet merginos gurkšnoja alų, kritikuoja Marko sumanymus, juokauja ir juokiasi. ▶

◀ Iš scenos sklinda elektroninės muzikos garsai ir iš pirmo žvilgsnio beprasmių žodžių kratinys: „degradacija“, „denotacija“, „delegacija“, „detoksikacija“, „dezinformacija“... „Elektroniniai humanoidai“ – taip vadinasi grupė – pretenduoja tapti nauju kartos balsu, artėjančios apokalipsės pranašais, bet ankstyvos jaunystės pomėgis tik Markui vėliau virsta darbu – esamajame spektaklio laike jis dirba muzikos mokytoju. Vis dėlto ir šiuose muzikiniuose praeities

inkliuzuose jau užkoduota nuolatinė Patricijos ir Marko konfrontacija, siekis įtikinti savąja nuomone.

Istorija tampa intymesnė

Gausūs muzikiniai intarpai leidžia suvaldyti intensyvių žodingos pjesės tempo ritmą. Muzika sukuria trumpas pauzes, kurios

leidžia žiūrovams apdoroti ką tik išgirstus herojų argumentus, paryškina komiškąjį pradą, sukuria lengvą, žaismingą, linksną ir jaunatvišką atmosferą. Atrodo, kad „stipriai pajauninti“ pjesės veikėjai ir patys nelabai supranta, ką šneka ir dėl ko pykstasi, yra pasimėtę, principingi, „įkaitę“, pratrūkstantys ir riebesniais, jau atvirai žeidžiančiais žodžiais: „baltas šūdas“, „parodų žiurkė“, „minkštas hibridiškas bestuburis padaras“, „šliurė“...

Įvedus moteriškus vaidmenis ir su mažinus veikėjų amžių, kūrinio prasmė pasikeičia, perkelia akcentą nuo egzistencinių vidutinio amžiaus krizių prie tapatybės formavimosi, pažeidžiamumo ir ne visada lengvo asmenybės brendimo proceso. Vyrų konfliktus pakeitus moterų santykiais, išryškėja emocinis atvirumas, subtilesnės manipuliacijos formos. Istorija tampa intymesnė ir labiau orientuota į tarpasmeninius ryšius. Daug jaunesni veikėjai reiškia mažesnę sukaupytą gyvenimo klaidų bagažą, tačiau didesnę maksimalizmą, ir nors

Spektaklis nepretenzingas, kompaktiškas, dinamiškas, mobilus, be režisūrinių triukų.

konfliktai praranda cinišką brandumą, bet įgyja „viskas arba nieko“ atspalvį. Jauniems veikėjams viskas vyksta pirmą kartą, todėl jų pasirinkimai atrodo dramatiškesni ir desperatiškesni. Originale vyrai ginčijasi apie absoliučią meno vertę ir savo intelektualinį ego, o spektaklyje jauna, šiuolaikinė meną mėgstanti dermatologė Patricija per brangų, baltą paveikslą su baltais dryžiais demonstruoja ne tik skonį, bet ir pasiektą socialinį statusą ir sėkmę. Paveikslas tampa jaunos moters įsitvirtinimo, finansinės nepriklausomybės ir autoriteto simboliu, todėl drobės kritikavimas tampa asmeniui išpuoliu prieš jos kuriamą sėkmingos moters įvaizdį. Marko tiesmukumas ir nuoširdumas čia veikia kaip bekompromisis absoliučios tiesos reikalavimas, net jei jis griauja santykius. Ivanka, atvirkščiai, bando laviruoti, įtikti abiem pusėms ir išlaikyti taiką, slopina savo tikrąją nuomonę, kad tik būtų išvengta atviros agresijos ar atstūmimo. Jai svarbi ir pati draugystės idėja, ir bendra turėta patirtis, todėl šioje estetikos ir intelekto dvikovoje jaučiasi nesaugi, emociškai pavargusi, nes gyvena visai kitais rūpesčiais ir nuotaikomis

(artėjančių vestuvių įtampa, santykiai su mylimuoju ir jo artimaisiais, naujas darbas). Jai reikalinga saugi užuovėja, kurią teikia draugystė, todėl ji ramina, nutyli, laviruoja.

Kaip darnus mechanizmas

Kritikai beveik vieningai sutaria, kad pjesė „Menas“ yra tekstas, kuris visiškai priklauso nuo aktorių tarpusavio chemijos. Jei aktorių trejetas dirba „kiekvienas sau“, pjesės dialogai gali skambėti pretenzingai ar nuobodžiai.

Šiame spektaklyje trio veikia kaip darnus mechanizmas. Scenoje nėra sunkiasvorės, daugiareikšmės scenografijos, už kurios ir kurioje būtų galima pasislėpti – tik kiek prabangesnė Patricijos „kairė“ (kanapa, žurnalinis staliukas) ir Marko bei Ivankos asketiška „dešinė“ (stalas ir pora kėdžių), kuklūs kostiumai, socialinį identitetą liudijantys ženklai (Patricija gurkšnoja vyną, vilki mėlyną kostiumėlį ir avi aukštakulnius, Markas geria alų, vilki laisvą sportinio

stiliaus aprangą; Ivanka tokia „jokia“ – nei mėlyna, nei oranžinė). Balta drobė šiame spektaklyje tampa ne tik meno tuštumos metafora, bet ir pačių veikėjų emociniu veidrodžiu, dar neužrašytos, nepermatomos ateities ženklu. Iš to, kad Patricija galų gale ištiesia Markui flomasterį ir leidžia jam nupiešti nediduką slidininką, besileidžiantį nuo kalno, galima spėti, kad draugystė su Marku jai yra svarbesnė už materialų daiktą ar statusą visuomenėje.

Y. Reza sukūrė pjesę, kuri atrodo intelektualiai, galbūt net „elitinė“, tačiau yra visiškai suprantama plačiai auditorijai. Jokio specialaus meninio išsilavinimo žiūrovams nereikia turėti, norint suprasti, apie ką ginčijasi veikėjai. Pjesė neanalizuoja gilių meno filosofijos temų, tik jas paliečia ir gausiai atskiedžia buitinio farso elementais. Toks ir spektaklis: nepretenzingas, kompaktiškas, dinamiškas, mobilus, be režisūrinių triukų: atėjai, „prarijai“, skanu ir greitai virškinama. Toliau nuo banalybės, arti komercijos.

I. Pakštytės pasaulis: auginanti muzika, išlaisvinantis rašymas, žydėjimo paradoksai ir utopijų saulėlydžiai

„Patogiai jaučiuosi, žinodama, kad netolimoje perspektyvoje manęs laukia bent vienas darbas. Vis dėlto, atėjus laikui jį įgyvendinti, noriu būti paspirginta – susidurti su iššūkiu“, – savo, kaip scenos žmogaus, komforto ir rizikų trajektoriją nubrėžė Klaipėdos jaunimo teatro aktorė Ieva Pakštytė. O aš suprantu: 2015-aisiais vaidybos studijas baigę profesorius Valentino Masalskio vaikai ne tik užaugo, subrendo, bet ir iš vieno tvirto kumščio virto individualų potencialą realizuojančiais kūrėjais.

Evelina ZENKUTĖ

Daigeliai išsiskleidė

– *Moterys sudrums vėl tylą. Jūsų sukurto dainos „Ragana“ eilutės, ko gero, buvo pranašingos. Su kolegėmis aktorėmis sukurta muzikinė trupė „Graži ir ta galinga“ jau dešimt metų įgarsina moterų balsus. O visai neseniai pristatytose „Juodvarnių seseryse“ ne tik sukūrėte vaidmenį, bet ir tapote dramaturge, dainų kūrėja, pa-*

skatinusia į partizaninį karą pažvelgti iš moterų perspektyvos. Feministinė kryptis nepaleidžia?

– Net keista, kad klausime paminėjote ir mūsų grupę, ir premjerą. Ko gero, tikrai ne visi žino, bet šie du kone dešimtmečiu vienas nuo kito nutolę projektai iš tiesų susiję. Pamenu, dar anuomet, ieškodama įkvėpimo sukurti dainą gimstančiai mano ir kolegių muzikinei programai, atsiverčiau knygą apie ryšininkes. Jokiam vienam ryšiam moters vardui neiškilus, partizaninio karo temą atidėjau į šalį. Antrą sykį ją prisiminiau, ruošdama projektą kultūros ir meno stipendijai gauti, sykiu išgyvendama, ko gero, pirmuosius rusų invazijos į Ukrainą metus. Tuo

laiku kaip tik intensyviai gastroliavome su „Galingomis“ ir tarp koncertų moteriškame kolektyve viena kitos vis paklausdavome – ką darytum, jei ateitų karas? Aiškaus atsakymo neturėjau. Tada ir pagalvojau: kokia aktuali galiausiai spektakliu „Juodvarnių seserys“ virtusi tema kūrybai ir sau pačiai.

O feminizmas... Kai koks nors projektas išpopuliarėja – taip nutiko su „Galingomis“, kurių koncertinę programą visoje Lietuvoje parodėme gal 150 kartų, – neišvengiamai jo tema imi gyventi. Nuolatiniai susitikimai su žiūrovėmis, stiprus grįžtamasis ryšys įsitraukimą tik stiprina. Man atrodo, su kolegėmis dabar esame didesnės feministės nei prieš dešimtmetį pradėjusios dainuoti apie moteris. Ir šis jausmas stiprėja.

– *Visas joms dedikuotas kūrybinis laukas per pastarąjį dešimtmetį suklestėjo. Neleisčiau kuklintis – būtent jūs daugeliui tapote nemažu įkvėpimu.*

– Kai susibūrė „Galingos“, dygo tik pavieniai feministinio naratyvo daigeliai. Laikui bėgant, asmenybėms, apie kurias ne taip seniai gal apskritai nežinojome, buvo skirtos parodos, monografijos, spektakliai ir kiti meno kūriniai. Šis dešimtmetis lyderiaujančiais, herojiškai moteriai leido tapti matomai, pražysti. Vis galvoju apie šį moteriškumo aktualumą, drauge apie save ir savo kolegas. ►

„Gerai, kai vaidmenys ateina tinkamu metu“, – I. Pakšytės teigimu, gyvenimo patirtys aktoriui ne mažiau svarbios nei profesiniai įgūdžiai.
Agnės Papievytės nuotr.

Anot I. Pakštytės, būtent muzika jai ir kolegėms aktorėms padėjo atsiskleisti tiek kaip atlikėjoms, tiek kaip asmenybėms. Ievos Martusevičiūtės nuotr.

◀ Bent mano aplinkoje aktorių moterų yra labai daug, jos neapsakomai veiklios, kūrybingos. O vyrų teatre – gerokai mažiau, vadinasi, jų paklausa didesnė, be to, gera dramaturgija paprastai sukurta būtent jiems. O juk moterų kūrybinis potencialas kažkur irgi turi būti realizuotas. Šios teatro aktualijos ir nulemia, kad daug priklausios aktorės vieną dieną neišvengiamai išsiskleidžia.

– *Nesakau, kad iš kūrybinio proceso sąmoningai eliminuojami vyrai – jie irgi atlieka savo darbą, vis dėlto teatre įsitvirtina „moteris apie moteris“ kryptis. Visai neseniai pristatytos „Juodvarnių seserys“ – ne išimtis?*

– Išties, spektaklyje su šviesomis, atmosferine muzika ar objektų valdymu padeda vyrukai, bet didžiojo kūrybinio proceso vadeles rankose laikome pačios. Turbūt natūralu, kad kurti apie moteris lengviau moterims – mes pažįstame šį pasaulį. Kažkurią dieną, žiūrėdama aktorės Meryl Streep interviu, išgirdau įdomią mintį: kai moteris skaito

knygą, kurios pagrindinis veikėjas yra vyras, ji su juo lengvai susitapatina. Nes vyras yra žmogus. O vyrui, skaitančiam apie moterį, taip paprastai to padaryti nepavyksta. Neva moteris yra kažkas kitas. Kiek daug šiuose žodžiuose teisybės. Visuomenės ir istorijos esame įpratintos manyti, kad tik vyras gali būti asmuo, visa aprėpianti visuma, o moteris atstovauja tik kažkuriai daliai.

Sustiprėjo individualiai

– *Tą balansą trupė „Grazi ir ta galin-ga“, matyt, ir bando pakeisti. Dabar jau nebežinau, kam jūsų balsų reikia labiau: pačioms moterims solidarumui stiprinti, o gal kaip edukacijos vyrams?*

– Didesnę kelių mūsų sukurtų teatralizuotų programų publikos dalį sudaro moterys. Ir tai absoliučiai normalu. Mes, moterys, dainuojame apie moteris, moteriškumus ir lydi. Gera matyti, kaip nuo scenos

pajausa sklindanti energija, drąsa klausytojas įkvepia, užkuria – „Galingų“ auditorija, nepaisant to, kad į pasirodymus ateina ir labai jaunų merginų, vis dėlto yra keturiasdešimtmetės ir vyresnės. Joms to paskatinimo, bendrystės ypač reikia. O vyrukai, paprastai atliekantys savo antrųjų pusių palydėtojų funkciją, mūsų koncertuose į moterišką pasaulį tarsi pasižiūri iš šono, kažką sužino, išsineša. „Galingų“ kūryba nėra atgrasiai feministiška – kažką aukštinanti, o kažką žeminanti. Ji apie tai, kad moteris yra labai kieta, bet sykiu jos gyvenime gali būti ir mylintis vyras.

– *Galų gale, įbalsindamos Lietuvos moteris, kurdamos, atsiskleidėte pačios. Veikiausiai šis virsmas nebūtų toks gražus, jei neturėtume omeny tam tikro konteksto – visos penkios esate V. Masalskio, teatre propaguojančio kolektyviškumą, bendrystę, auklėtinės.*

– Iš dalies „Galingos“ dėl to ir gimė. Studijų metais veikėme kaip ansamblis, galėdavome rinktis atlikimo raišką, o kūrybai daug

Prieš dešimt metų iš penkių Klaipėdos jaunimo teatro aktorių gimusi grupė „Graži ir ta galinga“ ilgainiui tapo, ko gero, ryškiausiu moterų balsus ir jų istorijas įgarsinančiu muzikiniu projektu Lietuvoje. Lauros Jaraminaitės nuotr.

erdvės neturėjome. Net nežinojome, ar mokėdamos dainuoti sugebėtume kažką sukurti. Ketvirto kurso pabaigoje ar vos po studijų – tas ansambliškas dar buvo labai gyvas – kolegė Rugilė užkūrė idėją imtis kažko savo. Pamažu reikalai įsisiūbavo, ėmėme jaustis vis drąsiau. Pažįstu žmonių, kurie buvo pirmuose „Galingų“ pasirodymuose ir atėjo dabar, po dešimties metų. Nemažai jų pastebėjo, kaip pasikeitėme – ne tik kaip aktorės, muzikantės, atlikėjos, bet ir kaip asmenybės. Būtent muzika mums padėjo atverti save ir užaugti.

Galia sujudinti

– *Nenuvertinant atlikimo meno, kurti nėra lengva?*

– Sakytiau, taip. Nors, štai, apžvelgdamos prabėgusį „Galingų“ dešimtmetį, su merginomis priėjome prie išvados, kad seniau šis procesas buvo paprastesnis.

– *Nes?..*

– Nes nebuvo ryškios asmenybės. Pradėjome kaip jaunas medelis, kurio šakos glaudėsi viena prie kitos. Pamažu situacija keitėsi. Medžiui augant, šakos ėmė skleistis, tolti. Visos tvirtos, visos gražios, bet kartu pasisukti į vieną pusę – jau sudėtingiau. Didesnis kūrybinis potencialas, įvairios galimybės ėjimą ta pačia kryptimi paverčia savotišku iššūkiu. Drauge tai procesas, kuriuo reikia išmokti mėgautis. Aš vis dar augu. Auga ir šalia esančios kolegės. Džiaukimės tuo.

– *Jei dar kas nors nežino, jūsų, merginų, penkeriukė kuria autorines teatralizuotas dainas apie žinomas ar neatrastas Lietuvos moteris, aktualizuoja įvairius su moterimis susijusius reiškinius, ironizuoja į stereotipus ir panašiai. Kas, gilinantis į feministinį naratyvą, labiausiai įstrigo į širdį?*

– Apskritai pati kūrybinio proceso pradžia buvo labai įdomi. Žinomų asmenybių, apie kurias, rodos, turėtų atsirasti

daina, arsenalą kolegės kaipmat išgraibstė. Kaip jau minėjau, ryškesnių pavardžių partizaninio karo laikotarpiu taip ir neaptikau, tad kilo mintis paieškoti kitokių spalvų. Pagalvojau: juk istorijos dalimi tampa ne tik teigiamos asmenybės, o ypatinga moteris gali būti ir ne visai gera. Taigi tuo metu, kai kolegės kūrė dainas apie Barborą Radvilaitę ar Dalią Grybauskaitę, norėdama istorinėms herojėms surasti antipodą, pasirinkau Marytę Melnikaitę. Tiesa, turbūt kone prieš dešimt metų jai dedikuotą kūrinį šiomis dienomis atlieku vis rečiau – vis dėlto gyvename kiek kitokiais, jautresniais laikais.

Galiausiai mane labai sudomino raganos – tik nebūtinai tiesiogine tų žodžių prasme kankintos, persekiotos ar degintos ant laužo – archetipas. Kiekviena savo laikotarpiu ryški, kitų veikusiai išsišokėle laikoma moteris plačiąja to žodžio prasme gali būti pavadinta ragana.

– *Arba, kaip dainuojate dainoje „Ragana“, tylos drumstėja.* ►

„Gyvenimas dar prieš akis“ (K. Glušajėvas).

Eglės Sabaliauskaitės nuotr.

◀ – Kurį laiką šis kūrinys neturėjo išrišimo. Repetuodavome jį be finalinių akordų, kol sykį susidėjo ši pokalbio pradžioje paminėta eilutė, tapusi ir visos koncertinės programos, ir apskritai mūsų veiklos ar to, ką norime pasakyti klausytojams, apibendrinimu. Moteris – nesvarbu, pasmerks ją, nutildys, sudegins – vis tiek viena ar kita forma sugrįš ir sujudins egzistuojančią realybę. Reikia tą tylą drumsti.

Rašymo džiaugsmas

– *Ką visi šie ištis turtinantys kūrybiniai ieškojimai jums padėjo suprasti apie save?*

– Apskritai pastarasis dešimtmetis – laikas tarp dvidešimt dvejų ir trisdešimt dvejų – man buvo vienas didelis tiek asmeninio, tiek profesinio formavimosi etapas. Galutinai įsikūriau Klaipėdoje, ištekėjau, subrendau kaip aktorė. Dar prieš penkerius metus, paklausta, ar norėčiau sugrįžti į mokyklą,

būčiau atsakiusi, taip, ko gero. Šiandien jau galvoju kitaip. Gera gyventi šiame laike būnant sąmoninga, susidurti su išskylančiais iššūkiais, problemomis. Be to, savo kailiu įsitikinau, kokią didelę įtaką aktorystei daro įvairios gyvenimo patirtys. Šį rudenį su Arpadu Schillingu kūrėme spektaklį, nagrinėjantį skausmingą šeimos dramą. Man atrodo, jei į Henriko Ibseno pjesės „Mažasis Ejolfas“ veikėją būčiau turėjusi įsikūnyti dar iki santuokos, tas personažas atrodytų visai kitaip. Gerai, kai vaidmenys ateina tinkamu metu.

– Svarbia jūsų profesinio gyvenimo dalimi – palieskime ką tik įvykusią premjerą „Juodvarnių seserys“ – tampa ir rašymas spektakliams. Ieva aktorė ir Ieva dramaturgė sugyvena? O gal Ieva visai neskyla į dvi dalis?

– Aktorės ir aktoriai paprastai yra vykdytojai, dargi veikiantys uždaryti kolektyviškumo lauke. O dramaturginiai ieškojimai – labai individualus reikalas. Kuo toliau, tuo labiau suprantu, kad rašymo vienišumas manęs neslegia, priešingai – išlaisvina. Dėliodama tekstus „Juodvarnių seserims“, net džiaugiausi galėdama atsiriboti nuo aktorystės, kolektyvinės kūrybos ir tiesiog vienai viena pagalvoti, kaip matau šią temą. O tada atėjo aktyvusis spektaklio kūrimo etapas, įnešęs šio tokio vidinio sąmyšio.

– Ko gero, teoriškai tekstai – viena, praktiškai – juos reikia pritaikyti realiam sceniniam vyksmui, atsižvelgti į komandą, jos vizijas?

– Panašiai. Prasidėjus repeticijoms, mano atsinešta dramaturginė medžiaga aptirpo. Kaip kūrėja atėjau įsivaizduodama, kad viskas, ką parašiau, be galo svarbu. Atrodė, jei išmesime vieną potemę, tada nereikia ir kitos. O jei taip, gal išvis niekas nebesvarbu? Tokia buvo pirmą reakcija. Vis dėlto netrukus susivokiau: jei būčiau norėjusi ar išdrįsusi pati statyti spektaklį, reikėjo tai ir daryti. Entuziazmu vienu metu ir rašyti dramaturgiją, ir kurti dainas, ir vaidinti, ir režisuoti, ir dar bilietus pardavinėti tikrai netryškau, vadinas, kūrybinį ego privalėjau suspausti. Galiausiai turėjau permesti tą kamuolį spektaklio režisieriai Mildai Mičiulytei, kuri geriau žinos, ką su juo daryti toliau. Juolab pati Milda prie kūrybinės komandos prisijungė pasiūlydama į spektaklio dramaturgiją įpinti pasakos „Dvylika brolių, juodvarniais lakstančių“ motyvus.

Pastarąjį dešimtmetį I. Pakštytė įvardija intensyviu asmeninio ir profesinio formavimosi laikotarpiu – nuo santuokos ir įsivirtinimo Klaipėdoje iki aktorinės brandos ar įvairių su muzika, dramaturgija susijusių ieškojimų.

Eglės Sabaliauskaitės nuotr.

VIZITINĖ KORTELĖ

Ieva Pakštytė gimė 1992 m. liepos 22 d. Jonavoje.

2011–2015 m. studijavo vaidybą Klaipėdos universiteto Menų fakultete (kurso vadovas – Valentinas Masalskis). Nuo 2012 m. – Klaipėdos jaunimo teatro aktorė.

Klaipėdos jaunimo teatre sukūrė vaidmenis spektakliuose „Konfliktai“ (2012), „Grybų karas“ (2012), „Kita mokykla“ (2013), „Pamoka“ (2014), „Man netinka tavo kostiumas“ (2014), „Medėja vaikams“ (2015), „Šauktiniai“ (2015), „Ledas“ (2015), „Voro vestuvės“ (2016), „Žvaigždės vardas – Metelė“ (2016), „OPA: operacija perdirbtas aš“ (2017), „Mūsų miestelis“ (2017), „R.E.M.“ (2017), „Paskutinį kartą atnaujinta“ (2018), „Dvi Korėjos“ (2018), „Audra“ (2019), „Delčia“ (2020), „Motina“ (2020), „Ištrigė“ (2021), „Vieno kiemo istorija“ (2021), „Miškelis“ (2022), „Žemaitė“ (2023), „Gyvenimas dar prieš akis“ (2023), „Būti Alisa“ (2024), „Dvylika iš pašto karietos“ (2024), „Mažasis Ejolfas“ (2025) ir kituose pastatymuose. Bendradarbiavo su Klaipėdos dramos teatru, kur vaidino spektakliuose

„Pašaliniam draudžiama“ (rež. Oskaras Koršunovas, 2018) ir „Antigonė“ (rež. Mara Kimelė, 2020). Taip pat dalyvavo Klaipėdos jaunimo teatro ir Pojūčių teatro projekte „Akmuo vanduo geluonis“ (rež. Karolina Žernytė, 2014), o 2026-aisiais Panevėžio Juozo Miltinio dramos teatre sukūrė vaidmenį spektaklyje „Pareigos ritualai“ (rež. Paulius Pinigis). Kartu su Klaipėdos jaunimo teatro aktorėmis inicijavo ir sukūrė moterims dedikuotas muzikines-teatrinės programas „Graži ir ta kita“ (2016), „Graži ir ta galinga: Lietuvos moterys“ (2018) bei „Graži ir ta galinga: Mimosos ir sirenos“ (2022). 2025 m. kartu su trupės „Graži ir ta galinga“ aktorėmis kūrė ir vaidino LRT humoristinėje laidoje „Graži ir ta galinga Lietuva“.

Nominuota Auksiniam scenos kryžiui nepagrindinio moters vaidmens kategorijoje už Astos vaidmenį spektaklyje „Mažasis Ejolfas“ (rež. Arpadas Schillingas). Naujausias darbas – 2026 m. birželį pristatytas spektaklis „Juodvarnių seserys“ (rež. Milda Mičiulytė), kuriame ne tik vaidino, bet ir buvo jo dramaturgė, pastatyme skambančių dainų autorė.

Dokumentika – ne etalonas

– Kokia, jūsų akimis, dramaturgijos kryptis labiau veikia šiuolaikinį žmogų: klasikinis pasakojimas, postdraminiai

ieškojimai? Sakyčiau, nuneigdami viena, sykiu išaukštindami kita, patys save apvaigiame. Juk įdomu ir tai, ir tai.

– Galvoju labai panašiai. Gal dideliems menininkams nuskambės prastai, bet, man atrodo, teatras yra tarsi maistas. ►

Klaipėdos jaunimo teatro spektaklyje „Žemaitėjė“ (rež. D. Rabašauskas).

KJT archyvo nuotr.

◀ Nuolat valgomos krevetės ar austrės nusibosta. O štai įvairovė – vieną dieną tortas, kitą jau duona su sūriu – skonius kaskart leidžia pajusti iš naujo. Taip ir su spektakliais, kuriuos išsiruosę pažiūrėti žiūrovai tarytum eina į aklą pasimatymą. Joks aprašymas, vaizdo anonsas ar nuotrauka tiksliai neatskleis, ką jie pamatys. Šaltas dušas gali būti geras dalykas – teatras juk be galo platus, skirtinga raiška pasižymintis, daug smagių netikėtumų galintis pateikti menas, – drauge kokį nors nepasiruošusį žmogų jis gali ir atbaidyti.

– *Klaipėdos jaunimo teatre nemažai dokumentinio pobūdžio spektaklių. Štai ir „Juodvarnių seserims“ dramaturgiją kūrėte remdamasi prisiminimais, istorinėmis knygomis, kita archyvine medžiaga. Gal ši kryptis – jūsų?*

– Ji artima man kaip žmogui, besidominčiam istorija. Vis dėlto dokumentiškumo nelaikau teatro etalonu ir sąmoningai scenoje jo neieškau. Kartais fikcinis pasakojimas sužavi labiau. Šiuolaikiškai ta istorija turi būti pateikta ar ne, irgi negaliu apibrėžti. Jei sugebėčiau vienareikšmiškai atsakyti

į šį klausimą, išskirčiau, koks teatras mano favoritas. Tačiau net dabar kalbėdama ir bandydama mintyse prisiminti labiausiai patikusius spektaklius, suprantu, kokie visi jie buvo skirtingi. Teatras toks gyvas, kad kartais ne jo žanras, o žmogaus nusiteikimas, nuotaika lems, kaip vienas ar kitas scenos kūrinys bus priimtas. Svarbiausia, kad jis veiktų.

– *Nebandant supriešinti klasikinio ir postdraminio teatro. Pastaruoju metu poliariavimo, atrodo, nemažai. Jaučiate?*

– Ko gero. Tik kartais sunku pasakyti, iš kur jis kyla. Veikiausiai tai lemia teatro profesionalų ir žiūrovų vertinimai, beje, dažniausiai kardinaliai išsiskiriantys. Kartais tai, kas šiuolaikiška ar progresyvu, būna skirta vien teatro gurmanams ir net nepasiekia didžiosios dalies auditorijos. Toks teatras tarsi formuoja einančio į priekį scenos meno vaizdinį, bet su daugumos skoniu, tikruoju poveikiu nieko bendra neturi. Tik ar tai konfliktas? Gal tiesiog dvi skirtingomis vagomis tekančios upės, kurių viena ieško to, kaip scenos menas vystysis, o kitai svarbu pramoga ir pasitenkinimas?

Man, kaip aktorei, ko gero, įdomiau eksperimentai, ieškojimai. Natūralu. Niekas netrokšta virti savo sultyse ar kartotis. Priešingai – iš kiekvieno kūrybinio proceso norisi sau kažką pasiimti, dar šiek tiek patobulėti. Kita vertus, jei žiūrėtume labai žmogiškai, bene labiausiai širdį paglosto sukeltos žiūrovų emocijos.

Naujokės pažeidžiamumas

– *Tarp kitko, Klaipėdos jaunimo teatras visada pasižymėjo eklektiškumu: čia sukurtas ne vienas kolektyvine, dokumentine dramaturgija paremtas spektaklis, pasitaiko imersinių, muzikinių darbų, nevengiama klasikos.*

– Taip ir norisi. Išlaikyti balansą tarp eksperimentinio ir labiau žiūroviško teatro, tarp klasikos ir progresyvumo. Deja, ne visada pavyksta. Neretai sukurta priešingai – trys visiškai postdraminiai, o tada trys absoliučiai naratyviniai darbai. Tada, šiek tiek pavargęs nuo besikartojančio kūrybinio proceso, užsimanai kažko kitokio, naujo.

Jei tekstus dėliosiu toliau, tobulėsiu, galbūt dramaturgės savyje užčiuopsiu daugiau. Kol kas esu aktorė, kuri, pasitaikius progai, kažką parašo.

– Šiuo požiūriu tarp žanrų laviruojantis Klaipėdos jaunimo teatras bet kuriam vietoje stovėti nenorinčiam aktoriui ar aktorei tampa derlinga terpe augti. Tokia įvairialypė kryptis pasirinkta sąmoningai ar tiesiog taip nutiko?

– Labai dažnai trupės susiformuoja eidamos paskui vedlį, kuris su naujai atsiradusiu sambūriu stato daug spektaklių. Jei teatrą įkūręs V. Masalskis būtų tik režisavęs, o ne toliau sėkmingai užsiėmęs akademine veikla, dabar mūsų repertuaras, ko gero, atrodytų gerokai nuoseklesnis. Reikalai susiklostė kitaip. Vos baigę studijas ir ėmę kurti naujai įsteigtame teatre, įpratome dirbti su skirtingais čia atvykstančiais reži-

sieriais, kurie, savaime suprantama, įnešė savo spalvų, o drauge neleido suformuoti vienos aiškos teatro, kuris kitais metais švęs 15 metų sukaktį, krypties. Negaliu nesutikti: žvelgiant iš asmeninės perspektyvos, ši įvairovė man leido daug ką išbandyti, susipažinti su skirtingais raiškos būdais, mokytis ir tobulėti.

– Klaipėdos jaunimo teatre – ypač jo gyvavimo pradžioje – apskritai negalėdavai būti tik aktorius. Tekdavo ir kokią nors dekoraciją susimeistraiuti, ir kostiumu pasirūpinti ar spektaklį pareklamuoti. Gal iš čia ta dramaturgija? Tiesiog nemokate tik vaidinti?

– Išties, savo pačių rankomis išlaikydavome visus kampus, šį procesą priimdami tiek kaip dovaną, tiek kaip kančią. Net iki šiol, išmokyti būti atsakingi už visus įmanomus dalykus, į mūsų teatrą kurti atvažiavusiems režisieriams atrodome šiek tiek nepatogūs – kišamės į kūrybinį procesą, klausinėjame, aiškinamės. Vis dėlto rašymas veikiausiai nėra susijęs su įpročiu dirbti per kelis frontus, jis visada labiau domino natūraliai. Itin aiškiai tai supratau, kai ėmiausi spektaklių,

besiremiančių kolektyvine dramaturgija. Be to, tekstų kūrimą laikau nuostabia, save kažkur padėti leidžiančia ir neapkerpėti padedančia alternatyva. Ypač – kai aktyvūs spektaklių statymo procesas stabteli.

– Paatviraukite: Ieva ketina tapti rimta dramaturge? O gal tokia save jau vadina?

– Bent dabar šiame amplua nesijaučiu labai tvirtai. Tikrai negalėčiau savęs įvardyti šiuo žodžiu ir su mūsų mielu draugu Mindaugu Nastaravičiumi eiti pasikalbėti apie rašymą. Pamenu, panaši būsena buvo apėmusi vos su merginomis sukūrėme grupę. Ir ši būsena natūrali. Kai imiesi naujos veiklos, stokoji patirties, visada esi šiek tiek pažeidžiamas.

– Sakyčiau, labai blaivus ir adekvatus požiūris į save.

– Mes, *milenials* karta, esame kuklesni. Mums dar reikia tos rankos, kuri paglostytų galvas, kad patikėtume kažką galintys. Kalbant apie rašymą teatrui, būtent taip ir jaučiuosi. Jei tekstus dėliosiu toliau, tobulėsiu, galbūt dramaturgės savyje užčiuopsiu daugiau. Kol kas esu aktorė, kuri, pasitaikius progai, kažką parašo. ►

„Būti Alisa“ (rež. D. Girauldonas).

Mato Mačiulskio nuotr.

I. Pakštytė ir Donatas Stakėnas – ne tik vaidybos studijas pas V. Masalskį baigę bendrakursiai, dabar dirbantys Klaipėdos jaunimo teatre, bet ir sutuoktiniai. Eglės Sabaliauskaitės nuotr.

Brandos iššūkiai

◀ – *Gerai. Užduosiu labai tiesų ir paprastą klausimą. Kaip šiame gyvenimo etape jaučiatės būdama aktorė? Išsipildėte?*

– Ši būseną apskritai sunkiai pasiekiama. Gal tik vienai kitai jaunai merginai ar moteriai tam tikru gyvenimo etapu pavyksta smarkiai sužibėti, gauti pagrindinius vaidmenis didžiuosiuose nacionaliniuose teatruose, filmuotis kine. Darbais nesi-skundžiu, bet tokio lygio niekada nepasie-kiau. Nors štai 2025–2026 metus, ko gero, turėčiau laikyti žydėjimo etapu. A. Schillingo spektaklyje „Mažasis Ejolfas“ sukūriau nelengvą vaidmenį, už kurį kaip antraplanė aktorė buvau nominuota Auksiniam scenos kryžiui. Panevėžio Juozo Miltinio dramos teatre pavasarį pristatėme Pauliaus Pinigio darbą „Pareigos ritualai“. Štai ir „Galin-gų“ dešimtmetis, LRT eteryje rodyta su grupės merginomis kurta laida „Graži ir ta galinga Lietuva“. Šiuos teatro metus baigiau suvaidinusi minėtose „Juodvarnių seseryse“, sukurtose pagal mano dramaturgiją ir mano rašytas dainas. Atrodo, mėgaukis...

– *Nujaučiu, artėjame prie vieno didelio „bet“?*

– Taip. Net nežinau, ar tai susiję su nuovar-giu ir savęs išsunkimu, tačiau šį pavasarį

pirmą kartą susimąščiau – o kas toliau? Nesakau, kad žadu mesti aktorystę, tiesiog dar kartą įsitikinau, koks nelengvas yra nepriklausomo kūrėjo kelias. Kai esi ant darbų bangos, nejauti to. Staiga ketera lūžta, ir scenos žmonėms toks reikalingas buvimo įvykių ar dėmesio centre suaktyvintas dopaminas atslūgsta. Pasyvesnis laikotarpis atneša klausimų. Nors veikiausiai tai tik praskrendančios mintys, sukeltos to keisto pajauto kontrasto. Rodos, metai tokie produktyvūs, skūstis nėra kuo, bet drauge nebesupranti: kas iš to; ką tiek daug dirbda-ma gavau; ar dėl to tapau laimingesnė?

– *Spėčiau, kadaise, dar studijų metais ar vos po jų, visiems viskas buvo aišku ir pa-prasta. Daugelis iki šiol pamena jus tokius užsidegusius, judinančius kultūrinį miesto gyvenimą. Nepasiilgstate to besąlygiškumo?*

– Tuo metu buvome šventai įtikėję V. Ma-salskio idėjomis, kuriomis jaunas žmones jis tikrai moka užkrėsti. Iš tų laikų turbūt iki šiol idealizuojau trupės bendrystę – niekas anuomet garsiai nekvestionavo, ką ir kodėl daro. Kai nuoširdžiai *mušdavome bambalį*, jusdavome labai gražią, prasmingą sinergiją. Jau minėjau medį. Galiausiai išsišakojome, tapome asmenybėmis. Nesakau, kad *mušti bambalį* būtų *nelygis*, bet štai ši iš pradžių tvyrojusi vienybė dingo. Dabar mes veikiau ne kolektyvas, o asmenybių grupė.

– *Liūdna?*

– Kai įsikūrė Klaipėdos jaunimo teatras, dalis mūsų – aš taip pat – tikėjome, kad ta bendrystė neišnyks niekada. Vis dėlto prieš kelerius metus atėjo suvokimas: mums ne tiek nepavyko, kiek paprasčiausiai nepajėgė-me paneigti taisyklės – kad ir kaip norėjome ar tikėjome, jaunatviškas utopines idėjas vieną dieną vis tiek nužudo realybė, buitis ir finansiniai klausimai. Tai nėra nusivylimas. Tai branda.

– *O teatro misija dar tikite? Man atrodo, negalima netikėti, net jei kartais kai kurių svajonės lieka neįgyvendintos.*

– Jau kalbėjau apie tikslą žmones paveikti, sukelti jiems emocijas. Kita vertus, gal nuskambės egoistiškai, bet man tiesiog patinka daryti tai, ką darau. Jaučiu savyje turinti kažką, kuo noriu pasidalyti, ir galimybių tai įgyvendinti. Gal net ne taip svarbu, jei mano sumanymai nėra neįtikėtinais originalūs ar progresyvūs. Svarbiausia, jie egzistuoja. O tada teatras tampa platforma, padedanti visas šias idėjas materializuoti, jomis pasidalyti. Būtent ši tarpusavio apykaita ir apdova-noja abi puses.

Įstrigę stalčiuje

Lietuvos dailininkų sąjungos Klaipėdos skyriaus galerijoje nuo balandžio 30 d. iki birželio 6 d. buvo eksponuojama jungtinė Grafikos sekcijos narių kūrybos paroda „Įstrigę stalčiuje“, atvėrusi uostamiesčio grafikų kūrybinius archyvus, į dienos šviesą iškėlusi nematytus jų darbus.

Birutė SKAISGIRIENĖ

Stalčius yra intymiausia namų vieta. Skirtingai nei lentynos, kurios viską ekspozuoja, stalčius slepia. Tai lyg mūsų „vidinis archyvas“ – emocinis lobynas, kur slepiame

visokiausius niekučius: senus atvirukus su draugų ar artimųjų sveikinimais, nuo senumo pageltusius laiškus, nuotraukas, neveikiančius žiebtuvėlius, nebenešiojamus laikrodžius, keisčiausius rašiklius, senamadiškas sąvaržėles ir kitokį balastą, kurio niekaip negalime atsakyti ir vis atidėliojame savo stalčių reviziją.

Stalčiai būna tikri – be jų neįsivaizduojamos komodos, sekcijos ar virtuvės spintelės, bet gali būti ir pašmoniniai (menami), jie slypi mūsų galvose. Metų metus savo atminties dėžutėse saugiai dėliojame mintis, prisiminimus, kvapus, emocijas, patirtis, vaizdus, žodžius, melodijas, išpūdžius, impresijas. Psichologijoje stalčiaus metafora labai artima pašmonei. Mes rūšiuojame patirtis, kad galėtume gyventi toliau, bet tas atsivėrimo momentas, kurį gali išprovokuoti bet kas – Marceliui Proustui tai buvo nekaltas madlenos pyragėlis, – įrodo, kad praeitis niekur nedingsta – ji tiesiog laukia tinkamo laiko.

Impulsą naujai Klaipėdos grafikų parodai suteikė jos kuratorės Toma Šlimaitė ir Inga Šmitienė, pasiūlydamos intriguojančią ►

I. Šmitienė. Minčių bangos. 2026 m. Instaliacija, popierius, monotipija.

Aurimo Pociaus nuotr.

A. V. Burba. Mėnesienos saugotojai. 2021–2023 m. Linoraižiniai, 28,5 X 19,5 cm.

V. Gaudiešiūtė. Užtvankos. 2024 m. Drobė, tušas, 19 X 26 cm.

V. Gaudiešiūtė. Nežinomos žemės. 2025 m. Drobė, tušas, 23 X 31 cm.

A. V. Burba. Išžėstas autoportretas. 2013 m. Linoraižinis, 22 X 106 cm.

◀ jungtinės parodos temą – įstrigę stalčiuje. Jos pakvietė menininkus revizuoti savo kūrybinius archyvus ir parodoje pristatyti tai, kas galbūt ilgai slėpėsi šešėlyje ar tiesiog buvo įstrigę stalčiuje.

Tokia paroda neturi bendros temos – primirštuose menininkų kūrybiniuose archyvuose galima rasti įvairiausių darbų, taip suformuota kolekcija rizikuoja virsti chaotiška „suneštinių“ darbų peržiūra. Tačiau taip nenuitiko, parodos kuratorės profesionaliai atliko savo užduotį ir jungtinė paroda buvo elegantiška, vientisa savo turiniu ir ekspozicijos dizainu. Čia pagiriamąjį žodį reiktų pasakyti parodos dizaineriui Virginijui Bakui, kuris rado optimaliausią sprendimą.

Minčių bangos

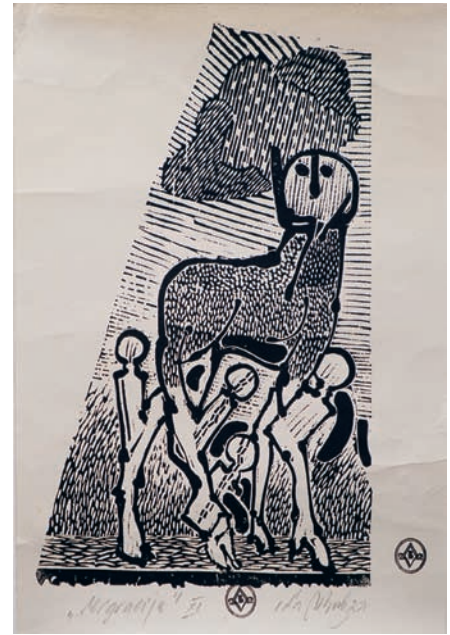
Parodoje dalyvavo dailininkai Augustinas Virgilijus Burba, T. Šlimaitė, I. Šmitienė, Anatolijus Klemencovas, Vaida Varnagienė, Lidija Skačkauskaitė-Kuklienė, Gražina Eimanaavičiūtė-Kaščionienė, Vaidė Gaudiešiūtė, Rima Steponėnienė, Gražina Oškinytė-Eimanavičienė, Laima Gedvilaitė-Sakalauskienė, Agnė Matulionytė ir Vytautas Jakštys.

Ryškiausiai parodos idėją šioje parodoje reflektuojantis kūrinys – grafikės I. Šmitienės instaliacija „Minčių bangos“. Jis pasitiko parodos lankytojus vos pravėrus galerijos duris: iš erdvėje kabančių stalčių veržėsi, raitėsi, sukosi plačios ir ilgos popieriaus juostos, kuriose tik autorei perskaitoma grafine vaizdų kalba (čiagi stalčius – intymi erdvė) buvo įrašytos minčių, prisiminimų, išgyvenimų mantros.

„Mintys kaupiasi lyg rūdys ant metalo paviršiaus. Iš pradžių vos pastebimai, tyliai, estetiškai, tarsi laikas švelniai liestų odą. Vėliau jos ima skverbtis giliau. Užvaldo mintis, santykius, žmogaus vidų. Ten, kur kadaise buvo vientisa erdvė, atsiranda įtrūkimai, dėmės, nutrupėję kraštai. Tuose pažeidimuose pradeda rasti tikrumas. Instaliacija „Minčių bangos“ – tai irimas ir virsmas viename. Kiekviena dėmė čia atrodo tarsi prisiminimas, kuris nebeišsitenka tavyje ir ima skleistis į aplinką. Kiekvienas įbrėžimas – užkoduotas bandymas išsaugoti save nuo užmaršties. Čia nėra aiškios pradžios ar pabaigos. Mintys juda sluoksniais, persidengia, nyksta, grįžta kitomis formomis. Mano kompozicija primena vidinį sielos peizažą,

A. V. Burba. Migracija. 2021–2023 m. Linoraižiniai, 28,5 X 19,5 cm.

I. Šmitienė. Pilnatis. Rūgpiūčio 1-oji. 2023 m. Monotipija, 30 X 40 cm.

kuriame žmogus paliekamas vienas su savo geismais, melancholija ir egzistenciniais klausimais“, – savo kūrinių pristatė I. Šmitienė.

Sujungę jūra

T. Šlimaitės, A. Matulionytės, G. Eimanaavičiūtės-Kaščionienės ir G. Oškinytės-Eimanavičienės kūrinius, eksponuojamus

parodoje, sujungė jūros tematika. Marinistinė tematika pajūrio menininkams – ne pasirinkimas, o prigimtis. Jūros ošimas, kintanti vandens architektūra ir bangų pulsacija išspaudžia į atminties matricą tarsi fundamentalus klaipėdiečio kodas.

T. Šlimaitė parodoje eksponavo keturių linoraižinių ciklą. Jos marinistiniuose peizažuose plėtojama laikinumo ir būties trapumo tema. ►

L. Gedvilaitė-Sakalauskienė. Nebaigtas pokalbis po daugelio metų. 2025 m. Mišri technika, 65 X 53 cm.

A. Matulionytė. Vanduo. 2026 m. Rašalas, akvarelinis popierius, 57 X 78 cm.

◀ Anot autorės, tos gilios, bekraštės jūros – tai vizualus pasakojimas apie akistatą su paslaptimi ir nežinomybe. Vandens galybė ir ramina, ir kartu skleidžia pirmą baimę. Akistatoje su bekrašte jūra žmogus akimirksniu tampa mažas ir pažeidžiamas.

Visai kitokia A. Matulionytės jūra. Grafikos darbą „Vanduo“ ji sukūrė preciziška štampos technika. Tai kūrinys – paslaptis. Tik gerai įsisiūrėjęs gali suprasti, kad jos jūra nuausta iš miriado mažių raidžių. Šiame raidžių vandenyne ritmiškai išnyra ir vėl pasislepia istoriniai miesto vardai – Klaipėda ir Mėmelis.

Bangų ir jūros tematiką tęsia grafikė G. Eimanavičiūtė-Kaščionienė, parodoje pristatydama skaitmeninį kūrinį – vaizdinį eksperimentą „Regimos šviesos spektro bangų dažniai“. Ritmišku bangų raštu grafikė perteikė šviesos dažnio ir jo sukuriamos spalvos santykį.

Artimas jūros ir pajūrio gamtos tematikai G. Oškinytės-Eimanavičienės minimalis-

tinis grafikos kūrinys „Pajūriais“. „Mano kūryba savo turiniu bei estetika yra be galo artima visam pajūrio kraštui. Ji įkvėpta ir suformuota baltiškosios dvasios, mitologijos, tautodailės bei Baltijos pakrantės formų“, – sakė grafikė. Kūrinio ekspozicijai ji pasirinko veidrodinį klišės ir atspaudos eksponavimo būdą, kuris atskleidžia grafikos spaudos procesą ir pabrėžia ryšį tarp klišės (spaudos formos) ir atspaudos (galutinio kūrinio).

Paslaptingi dalykai

A. V. Burba parodoje eksponavo linoraižinius iš ciklo „Mėnesienos saugotojai“, „Mi-gracija“ ir kūrinį „Ištęstas autoportretas“.

„Atrinkdamas savo darbus, galvojau apie visokius įstrigimus – laiko, formos, formatų, aktualijų, socialumo, kūrybiškumo, amato, identiteto, autentiškumo ir t. t. Visa, kas dar

mano nepadaryta / nesukurta, yra (ne)giliai įstrigę manyje. Aš pats esu emocijų stalčius. Idėjų stalčius. Grafikos piešinys ir atspaudas – idėjos pasirodymas daiktu / kūnu, liudija išėjimą iš kone metafizinės būsenos. Kurdami išeiname iš įstrigimo“, – parodos idėją reflektavo grafikas A. V. Burba.

T. Šlimaitė. Raibuliavimas. 2025 m. Linoraižiniai, 42 X 60

G. Oškinytė-Eimanavičienė. Pajūriais. 2022–2025 m. Linoraiziniai, kliše, 30 X 30 cm.

Grafikės V. Gaudiešiūtės kūriniai visada stebina unikalios technika ir precizika. Parodoje ji eksponavo du nedidelio formato darbus „Nežinomos žemės“ ir „Užtvankos“. „Esu ne spausdintinės grafikos atstovė. Darbus piešiu ant gruntuotos drobės tušu ir plunksnele. Negaliu pasigirti didelio formato kūriniais. Mažų detalių krapštymas, minties plėtojimas yra lėtas procesas“, – sau ar žiūrovams tarytum teisinosi Vaidė. Bet jos kūriniai ir negali gimti greitai – kiekvienoje V. Gaudiešiūtės miniatiūroje vyksta kažkokie paslaptingi dalykai. Didžiosios dramos ir nesibaigiantys farsai čia pinasi į vientisą audinį, kuriame grafikė apgyvendina keisčiausius tipažus, nužengusius iš breige-

lišių sapnų, iš pasakų, o gal ir autorės išgalvotų istorijų.

Grafikės L. Skačkauskaitės-Kuklienės kaligrafijos kūriniai „Mes stovėjom, o upė sau plaukė“ ir „[sivaizduoju sau galįs“ – tai pagarbos ženklas poezijai. Juose atgijo Marcelijaus Martinaičio ir Vainiaus Bako poezijos posmai, kuriuose kalbama apie atmintį...

L. Skačkauskaitė-Kuklienė yra viena ryškiausių šiuolaikinės lietuvių kaligrafijos atstovių, kurios kūryboje meistriškai susipina Algio Kliševičiaus mokyklos tradicijos ir individuali, meditacinė raiška. Jos darbai išsiskiria ne tik estetiniu vientisumu, bet ir giliu filosofiniu fonu.

Atminties atspaudai

R. Steponienės kartono raižinys „Atminties kaukė“ – paslaptingas praeities aidas, atgijęs popieriaus paviršiuje. „Atmintis nėra tikslus veidrodis – tai kaukė, kurią uždedame praeičiai, kad galėtume su ja susigyventi. Šiame kūrinyje figūros ir formos susipina į subjektyvų pasakojimą, kuriame realybė tampa fragmentiška. Tai kvietimas pažvelgti į tai, kas lieka, kai nutyla garsai ir išblėsta detalės, – lieka tik kontūrai, emocijos ir mūsų pačių susikurtas atminčių atspaudas“, – kūrinio mintį atskleidė autorė.

Peržvelgusi savo kūrybos archyvus, V. Varnagienė parodoje pristatė oforto ir akvatinos technika sukurtą darbą „Aeolia“. ►

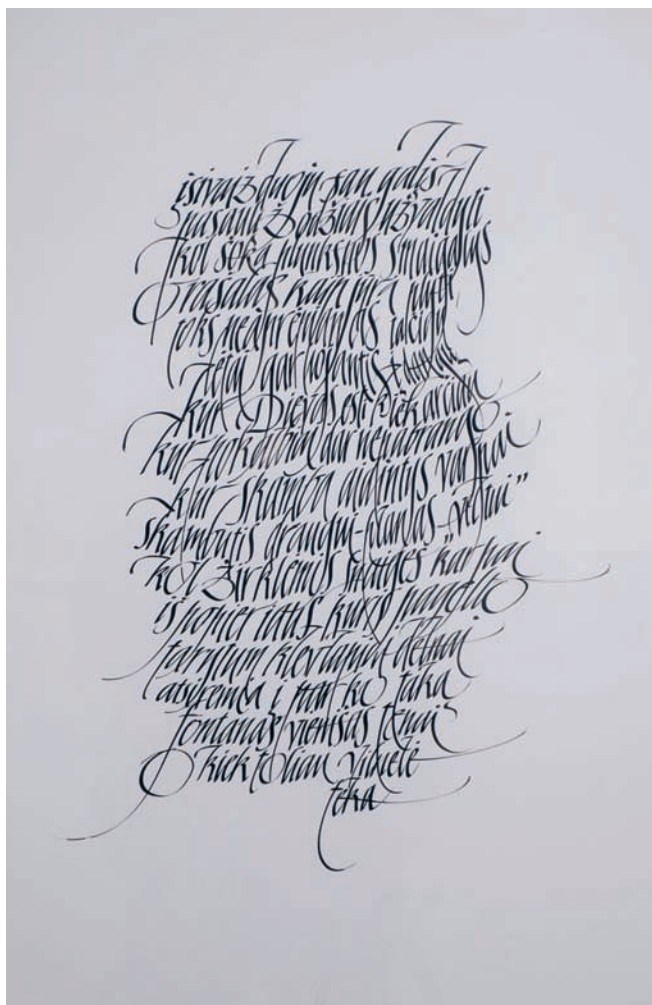
2 X 60 cm.

L. Skačkauskaitė-Kuklienė. Mes stovėjom, o upė sau plaukė. 2022 m. Sendintas popierius, tušas, aukso pasta, 49 X 68 cm.

◀ Šis kūrinys žiūrovus nukelia į senovės graikų vėjų dievo Eolo valdas, į žemes šiaurės vakarų Mažosios Azijos pakrantėje (dabartinėje Turkijoje) – istorinį regioną, kuris kadaise apėmė vaizdingą pakrantės ruožą, Lesbo salą ir ribojosi su Jonija ir Lidija.

„Mano kūriniai nėra įstrigę ar pamiršti. Jie laukia savo eilės – momento, kada juos vėl paimsio į rankas ir pamatysiu naujai. Mano kūrybinis kelias vystosi ratu: pradėjau nuo paprastų ofortų ir akvatintos, o vėliau perėjau prie vis įvairesnių ir sudėtingesnių grafikos technikų. Atsirado spalvotas ofortas ir akvatinta, spausdinama iš kelių plokščių. Tai techniškai sudėtingi, daugiasluoksniai, spalviškai turtingi darbai, reikalaujantys daug laiko ir proceso gylio. Tačiau visada grįžtu prie savo nespaltotų ofortų – tų paprastų, tylių, minimalistinių darbų, kurie man yra itin svarbūs. Iš jų viskas vėl prasideda iš naujo. Aš myliu visus savo darbus: tobulus ir netobulus, pastebėtus ir nepastebėtus, galerijų lentynose ▶

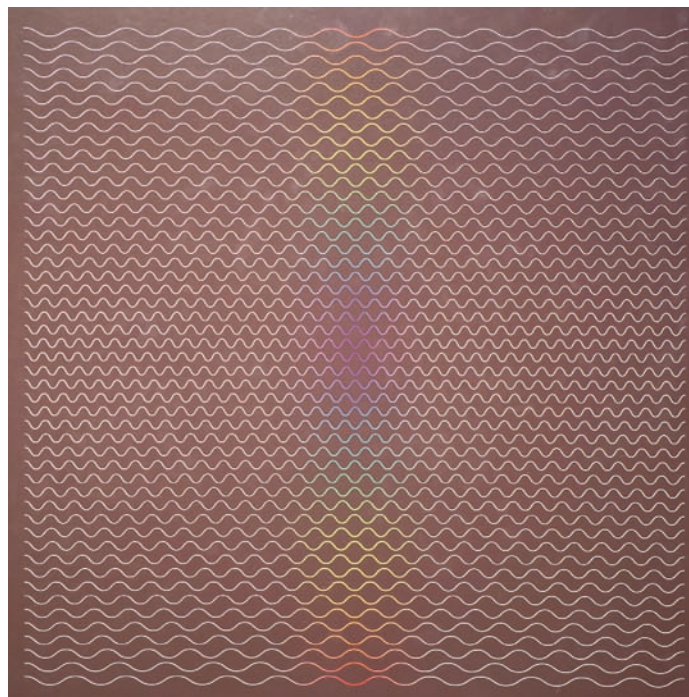
L. Skačkauskaitė-Kuklienė. Įsivaizduoju sau galįs. 2022 m. Popierius, tušas, 60 X 80 cm.

A. Klemencovas. Prijaukintos. Šokis su kardais. 2024 m. Autorinė technika, aplikacija, tušas, 97 X 70 cm.

R. Steponėnienė. Atminties kaukė. 1992 m. Kartono raižinis, 27 X 27 cm.

G. Eimanavičiūtė-Kaščiūnienė. Regimos šviesos spektro bangų dažniai. 2024 m. Skaitmeninė grafika, spauda, 60 X 60 cm.

A. Klemencovas. Laiškai Louise Camilles. 2009 m. Popierius, tušas, autorinė technika, 30 X 40 cm.

V. Varnagienė. Aeolia. 2023 m. Ofortas, akvatinta, 32 X 26 cm.

V. Jakštys. Saulėlydis Klaipėdos senamiestyje. 1980 m. Sausa adata, 37 X 36,5 cm.

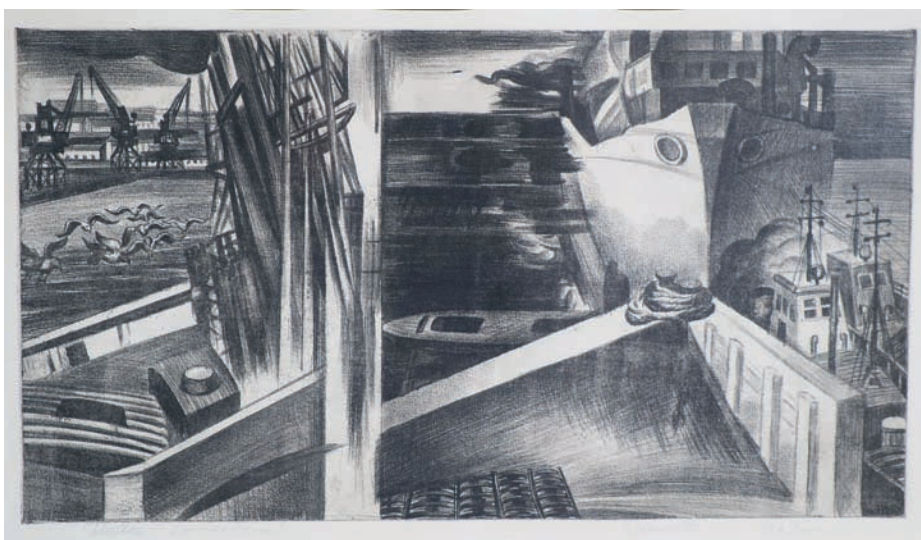
V. Jakštys. Laivų remonto įmonė. 1976 m. Sausa adata, 32 X 38 cm.

◀ dulkes renkančius, aukcionuose parduotus, kabančius skirtingose erdvėse ar atnešančius netikėtą žinutę „mačiau tavo darbą, jis gražus“. Mano darbai iš tiesų neužsibūna stalčiuose – jie keliauja po pasaulį ir dėl to esu dėkinga“, – teigė grafikė V. Varnagienė, jau daugiau kaip dešimtmetį gyvenanti Dubline, tačiau visada aktyviai dalyvaujanti Klaipėdos menininkų kūrybinėje veikloje.

Apie meilę ir karą

A. Klemencovas parodoje pristatė du išpūdingus grafikos kūrinius: „Laiškai Louise Camille“ ir „Šokis su kardais“.

„Laiškai Louise Camille“ yra daugiasluoksnė kompozicija, pasižyminti itin turtinga tekstūra ir giliu semantiniu krūviu. Naudoju seną, tekstūrinį popierių, ant jo tarsi pro rūką išnyra taškuotas moters siluetas. Ši figūra, vilkinti senovinę suknelę su krinolinu, atrodo lyg prisiminimas ar mirazas. Virš šio efemeriško vaizdo užtepti sodrūs juodo tušo potėpiai, vaizduojantys stilizuotas gėles. Nors šios dėmės atrodo spontaniškos, jos išdėstytos ritmiškai, sukuriant judėjimo ir savotiško šokio pojūtį. Juodos gėlės ir slepia, ir išryškina moters figūrą, taip sukurdamas vizualinę įtampą tarp praeities ir dabarties, tarp to, kas yra, ir ko nebėra. Kūrinyje medžiagų ir spalvų

V. Jakštys. Uostas. 1978 m. Minkštas lakas, 26,5 X 48,5 cm.

kalba pasakojama istorija apie meilę, atmintį ir nenumaldomą laiko tėkmę, – atskleidė grafikas.

Jo „Šokis su kardais“ – ryškus ir įsimintinas kūrinys, atliktas koliažo ir mišria technika, priverčia žiūrovus susimąstyti apie konflikto prigimtį, smurto beprasmybę ir meno vaidmenį, įprasminant sudėtingas socialines problemas. Kūrinys ironiškai interpretuoja istorinių ir sakralinių siužetų tradicijas. Dėmesio centre – dvi fantasmagoriškos figūros, sustingusios keistame, kampuotame judesyje, kurį galima interpretuoti kaip šokį. Viena figūra, primenanti antropomorfinę būtybę

su paukščio galva, vilki sudėtingą, tarsi iš įvairių raštų ir tekstūrų „susiūtą“ kostiumą. Ji rankose laiko kardus, kurie primena stilizuotus muzikos instrumentus. Antroji, abstraktesnė figūra, tarsi „sudaryta“ iš sparnų bei uodegų ir yra susipynusi su pirmąja. Kūrinių galima interpretuoti įvairiai. Viena vertus, tai kovos, priešpriešos alegorija, kur „šokis“ yra dvikovo forma, o „kardai“ – ginklas. Kita vertus, kūrinys gali būti suvokiamas kaip tradicinių karinių maršų ar istorinių mūšių parodija. Keistos figūros, fantastinės būtybės, absurdiškas fonas – visa tai griauja karo patosą ir heroizmą, mano autorius.

Laiko ratu

Grafikas V. Jakštys lieka ištikimas klasikinei grafikos technikai ir savo miesto tematikai. Jo kūriniuose „Saulėlydis Klaipėdos senamiestyje“, „Laivų remonto įmonė“, „Uostas“ atgyja uostamiesčio vaizdai, kuriuose meistriškai valdomas ofortas ir akvatinta susipina su ekspresyviuoju romantizmu. Menininkas subtiliai perteikia Klaipėdos gatvelių ritmą, pajūrio šviesotamsą

Užmirštų stalčių ir atminties archeologija tapo tylią meditaciją ir jautrių sugrįžimų į primirštą laiką, kuriame atsivėrė naujų, netikėtų vizijų klodai.

bei architektūros paslaptis, paversdamas realius peizažus poetiškais laiko ir erdvės vizijomis.

L. Gedvilaitė-Sakalauskienė parodoje pristatė kūrinių „Nebaigtas pokalbis po daugelio metų“, sukurtą mišria technika. „Ruošdamasi parodai „Sienos“ (personalinė L. Gedvilaitės-Sakalauskienės paroda „Sienos“ 2025 m. sausį buvo eksponuota Klaipėdos apskrities I. Simonaitytės bibliotekos „Baltojoje galerijoje“) perverčiau visokius senus eskizus, kompozicijų sumanymus. Tuomet iš stalčiaus ištraukiau ir šį dvigubą konkrečių asmenų portretą. Sendami keičiamės mes patys, keičiasi ir mus supantis pasaulis – lyg yrančios ar grafičiais marginamos miesto sienos. Vis dėlto pamatinės jaunystės idėjos, vertybės ir siekliai lieka gyvi. Būtent todėl laiko neišskirti bendraminčiai gali akimirksniu pratęsti pokalbį, tarsi jis būtų nutrūkęs tik vakar“, – savo kūrinių pakomentavo dailininkė.

Išskirtiniu parodos akcentu tapo vienoje galerijos sienoje šachmatiškai išskleista A. V. Burbos, I. Šmitienės, V. Varnagienės, L. Skačkauskaitės-Kuklienės, T. Šlimaitės ir R. Steponėnienės ekslibrisų ir mažosios grafikos darbų kolekcija. Čia jūrinių motyvų miniatiūros subtiliai susipynė su vardiniais knygų ženklais, skirtais iškilioms kultūros bei istorijos asmenybėms. Į grafikos pasakojimą organiškai įsipynė į sieną atremta senos, sulūžusios medinės kėdės detalė su atkalte iš A. V. Burbos dirbtuvės. Šis laiko žymių paliestas artefaktas parodoje veikė kaip gyva atmintis.

Paroda baigėsi, tačiau paliko gilų įspūdį tiek jos rengėjams, tiek dalyviams, tiek žiūrovams. Užmirštų stalčių ir atminties archeologija kiekvienam tapo tylią meditaciją ir jautrių sugrįžimų į primirštą laiką, kuriame atsivėrė naujų, netikėtų vizijų klodai. Sena tiesa: viskas pasaulyje juda amžinu ratu, o tai, ką vadiname nauja, kartais tėra laiko užmiršta sena.

Ekslibrisų ir miniatiūrų siena.

Aurimo Pociaus nuotr.

Sutrikdyti mat

Klaipėdos apskrities dailininkų sąjungos Baroti galerijoje uostamiestyje menininkas Rodionas Petrovas (slapyvardis – Rodion Petroff) naujausią kūrybą pristatančioje parodoje „Dėsningumų ieškojimas ten, kur jie yra“ (gegužės 8 d. – birželio 17 d.) tyrinėjo neišvengiamą žmogaus prigimtį ieškoti prasmės vaizdų ir informacijos pertekliuje. Jau pats parodos pavadinimas kvietė ieškoti sąsajų kūriniuose ar tarp jų, tačiau ar toks kvietimas nėra ironiškai paspęsti spąstai?.. Pažiūrėkime.

Ugnė BRAZYTĖ

Vaizdas vaizde

Paryžius? Milanas? Londonas? Realistiškai nutapytas XIX a. neorenesansinis pastatas, „įstiklintas“ greta iškilusių modernių stiklo ir plieno pastatų, byloja apie Vakarų Europos senamiesčio likimą. Britiški kelio ženklai patvirtina trečiąjį spėjimą. „Paveikslukų žiūrėjimas“ (2026)

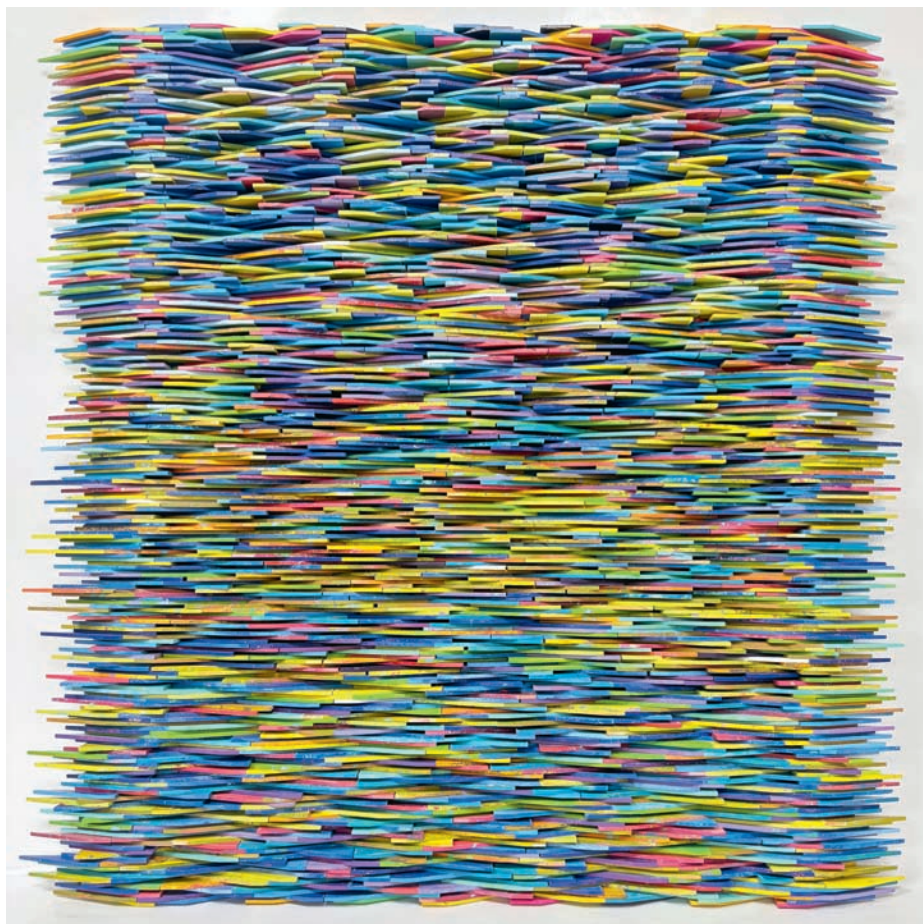
R. Petrovo parodos „Dėsningumų ieškojimas ten, kur jie yra“ ekspozicijos Baroti galerijoje fragmentai.

rica

toks švarus, saulėtas, net per tobulas Londono metropolio ritmui. Gatvėse nematyti nė vieno automobilio, tik iš lėto čia keliauja miestiečiai, kai kurie svajingai galvas ir žvilgsnius užvertę į viršų – gal pasigėrėti saule, o gal skaisčia jos šviesa, atspindinčia nuo parduotuvių bei ofisų stiklų. Ramybė pernelyg nerami, oras tarsi išsunktas – tokie jausmai kyla praleidus ilgiau laiko priešais šį kūrinį. Ir staiga viena smulki, bet kartinė detalė viską sustato į vietas: dešiniame kūrinio kampe lyg netyčia į kadrą papuolęs nykštys laiko atvertęs knygos puslapį. ►

Baroti galerijos archyvo nuotr.

R. Petrovas. Sluoksniavimas 3. 2025 m. Dažyti kuoliukai, 69 X 70 cm.

◀ Šis nykščio pareiškimas iškart įtraukia dar vieną mediją ir bloškia į dvigubo stebėtojo poziciją – tampame vaizdo vaizde liudytojais. Stebime, kaip kažkas kitas žiūri į Londono gatves, ir, nors matome tą patį vaizdą, žiūrėjimo veiksmas nebeprisiklauso mums. Iškart galvoje iškyla šiuolaikinė turinio vartojimo paralelė: gyvos transliacijos – „streamai“ – bei kitas reakcijų videoturinio užkariauja medijas, taigi ir mūsų turinio vartojimo įpročius. Turinys su kito žmogaus reakcijomis į vaizdo įrašus ar filmus, „streamerių“ žaidžiamų kompiuterinių žaidimų transliacijos karaliauja internetinėse vaizdo turinio platformose. Tokiame turinyje dėmesys krypta ne tik į kūrinį, bet ir (net labiau) į jo recepciją. Paties objekto (filmo, žaidimo, „reelo“ ar „memo“) nebematome tiesiogiai, o žiūrime į pirmąjį šio patyrimo dalyvį – kitą žmogų ir jo santykį su objektu. Pervartojame anksčiau suvartotą turinį. Toks komentaras šaukte šaukiasi iš „Paveiksliukų stebėjimo“ siužeto. Ir, nors menininkas neišduoda paveiksliukus stebinčiojo tapatybės, nuomonės ar reakcijos, galima tiksliai jausti, kad vėl tapome antriniais stebėtojais. Tik šįkart to sąmoningai pasirinkti nepavyko – esame menininko demaskuoti.

Persėjimas Nr. 4. 2026 m. Aliejus, drobė, 70 X 50 cm.

Blend 74. Dėsningumų ieškojimas ten, kur jų yra. 2026 m. Aliejus, drobė, 300 X 150 cm.

Autoriaus spąstai?

„Televizijos bokštas!“ – sušuks bent kartą jame lankęsi žiūrovai. Atpažįstamų vietovių seriją tęsia dar vienas tapybos kūrinys „Klaipėdos vaizdas Vilniaus televizijos bokšte“ (2024). Šįkart vaizdas skyla į daugybę atspindžių ir perspektyvų. Televizijos bokšto interjere dominuoja sofa ir už jos atskira siena virtęs didžiulis paveikslas su Klaipėdos miesto vaizdu iš paukščio skrydžio – kone žemėlapis. Už šio žemėlapio-sienos toliau ramiai tęsiasi pastato interjeras – XX a. pradžią menanti įmantrios apversto kūgio formos ir ryškiai geltonos spalvos kolona, dar toliau už jos – langai į Vilnių ir jo miškingas apylinkes. Bet parodos lankytojams ir vėl yra ko sunerimti. Regis, už sofos plytinti erdvė yra tik veidrodis (tai išduoda ne iškart pastebima grindų ir sienos susikirtimo linija). Paveikslo vaizdo suvokimas keičiasi – erdvės dėliojasi priešingai, nei manė naivios lankytojų akys. Interjero pirmame plane išdėdžiai, bet jokio užrašo nedemonstruojanti, stovi informacinė lentelė, primenanti muziejaus eksponatų paaiškinimus arba „draudžiama fotografuoti“ įspėjimą. Ar ir vėl pakliuvome į autoriaus spąstus? O gal šį kartą esame kviečiami tiesiog pasigėrėti nostalgiku interjeru?.. ►

Objektyvizuota tapyba. 2026 m. Nitro dažai, porolonas, epoksidai, h-29 cm.

◀ Atsakyti į klausimus nepadedą ir greta šio kūrinio prisišliėjusi mažutėlio formato drobė-*emoji*. Baltame fone geltonas *emoji* juokiasi. Ar juokiasi iš mūsų? O gal iš paties kūrinio?..

Toliau paroda kviečia užsukti į kone abstrakčios kūrybos – tapybos, skulptūros ir trimatės instaliacijos paveikslo formatu kampelį. Tarp tik pastelines spalvas ir švelnius jų perėjimus vaizduojančios abstrakcijos „Buitinis katalizatorius“ (2026) bei tam tikrą ritmą, juodos linijos potėpį ir jau ryškesnių spalvų plokštumas talpinančio „Minkštojo paveikslo“ (2025–2026) pasitinka pirmasis skulptūros kūrinyje parodoje – „Objektyviuota tapyba“ (2026). Skulptūra atkartoja „Minkštojo paveikslo“ spalvas ir ritmą, tarsi šis tapybos darbas būtų ištrauktas iš plokštu-

mos, paverstas tasia mase ir susuktas į skulptūrinę formą. Beje, skulptūros medžiaga itin primena stiklą – ji atspindi šviesą ir, atrodo, sunki, tačiau trapi agresyvesniam prisilietimui. Tik kūrinio aprašyme paaiškėja, jog tai porolono, nitro dažų ir epoksido (sintetinio polimero, suteikiančio tvirtumą ir skaidrumą paviršiui) sukurta iliuzija. Žingsnis po žingsnio parodoje klibinamas lankytojų pasitikėjimas tuo, kas vaizduojama. „Sluoksniavimas“ (2025) užbaigia šią abstrakcijos tarpą dar vienu įdomiu medžiagiškumu: tai lyg ir galėtų būti dar viena tapybinės abstrakcijos „Minkštasis paveikslas“ interpretacija. Nors drobė vėl persikelia į 3D formatą, sukurtą iš horizontaliai „suaustų“ įvairiomis ryškiomis spalvomis dažytų pleiščių, išlaikoma kvadratinė kabančio kvadratinio paveikslo forma.

Lyg ryšio trukdžiai

Abstrakcijas gana netikėtai nutraukia ironiškas „Perspėjimas Nr. 4“ (2026). Tarsi nuo cigarečių pakelio nuimtas viršelis apačioje įrėmintu užrašu baltame fone: „Šis darbas džiugins jus visą gyvenimą“. Tik vietoje šlykštaus, rūkorus nuo priklausomybės stengiančio atgrasyti vaizdo lankytojus meiliu žvilgsniu veria katinėlis. Nors, sekundėlę palaukus, pernelyg simpatiško katinėlio šviesiame, spalvotame, pozityviame fone vaizdas keičiasi į šleikščiai mielą. Ir prieš tai smagiai skambėjęs užrašas, žadantis džiugų visą gyvenimą, virsta kančia vien pagalvojus apie ilgesnį laiką, praleistą su katinėliu. Tokį jausmų virsmą apjuokia jau net penki geltonieji *emoji*, pasidauginę šio kūrinio gretose.

Ar mūsų realybė iš tiesų vienintelė? Ar ji tikrai tokia, kokią ją manome matantys?

Likusioje parodos erdvėje dominuoja suskaidytų vaizdų, sumaišytų siužetų, tarsi gedimo matricoje ištiktų medijų vaizdai (*glitch in the matrix*). Vieni jų – tapybos kūriniai „Blend 73. Scene with double bottom“ (2026) ir „Blend 66“ (2025) vėl pastato parodos lankytojus į stebėtojų už ekrano poziciją. Čia vaizdai trukčioja, persidengia, lyg tiesioginė transliacija patirtų ryšio trikdžius. „Blend 73. Scene with double bottom“ kūrinyje ypač keistos pasirodo gatvėje ar kitoje patalpoje (sunku išvengti kelis kūrinių sluoksnius) žmonių figūros. Jos visos, tiek moteriškos, tiek vyriškos, apsirengusios juodai, stovi ritmingais atstumais viena nuo kitos, kažin ko laukdamos. Jų vos įžiūrimi veidai ramūs, tačiau nejaukūs. Visa ši scena atrodo nenatūrali, it surežisuota, lyg pačios figūros lauktų tolygaus ryšio grįžimo ir vaizdų sustojimo į savo vietas. „Blend 66“ (2025) panašiai skaidomi didmiesčio pastatų, automobilių, gatvių vaizdai. Paveikslas skyla į neaiškiais segmentais padalyto miesto vaizdus, kuriuose neaišku, kur kuris segmentas į kurį siužetą įsiterpia. Vėl ištinka nejauki, grėsminga *glitch in the matrix* nuojauta – ar mūsų realybė iš tiesų vienintelė? Ar ji tikrai tokia, kokią ją manome matantys?

Paveikslų žiūrėjimas. 2026 m. Aliejus, drobė, 140 X 120 cm.

Blend 73. Scene with double bottom. 2026 m. Aliejus, drobė, 150 X 140 cm.

Kviečia tyrinėti

Jei visų socialinių tinklų algoritmas staiga patektų į vieną tapybinę plokštumą, jis atrodytų kaip kūrinys „Blend 74. Dėsningumų ieškojimas ten, kur jie yra“ (2026). Itin didelio formato drobėje pinasi, persidengia, vėl trukčioja, kitur ryškėja įvairūs siužetai, o kartais tik vaizdų-daiktų nuotrupos. Atpažįstami ne tik animacinio serialo „Simpsonai“ personažai, vaizduojantys pasaulio lyderius, bet ir ikoniškiausi meno istorijos pavyzdžiai – „Laisvė barikadose“ (*La Liberté guidant le peuple*, Eugène Delacroix, 1830) bei Vytautas Didysis iš Jano Mateikos „Žalgirio mūšio“ (1878). Aplink pinasi žemėlapių, karo veiksmų nuotrupų bei technikos motyvai. Drobės centre tarp visų šių vaizdų sluoksnių virvę traukia dvi vyrų komandos.

Ar tai nuomonių mūsų socialinėje erdvėje simbolis? Kairės-dešinės ginčai? Kur ne kur vėl sušmėžuoja nuo socialinių tinklų neatsiejami *emoji*, šįkart ne tik šalia kūrinio, bet ir jame pačiame. Visame kūrinyje pinasi politinių įvykių ir konfliktų naujienos, virsdamos vienu dideliu turinio burbulu.

Greta didžiosios „Blend 74. Dėsningumų ieškojimas ten, kur jie yra“ (2026) drobės stovi skulptūra „Pakeltas tonas“ (2026). Tai padidintas keramikinis juodas klaviatūros *Caps Lock* mygtukas, naudojamas pakeičiant mažąsias raides į didžiąsias. *Caps Lock* funkcija socialinėje erdvėje ne tik pakeičia raidžių dydžius, bet ir reiškia pakeltą toną, agresyvią kalbą – tai net pagrindinis įrankis nuomonėms skambėti garsiai ir įtikinamai. Tad nenuostabu, kad ši skulptūra dėsningai atsirado prie būtent šio tapybos kūrinio.

Parodoje dar veikia begalės ryšių ir dėsnų, kuriuos parodos pavadinimas kviečia tyrinėti (arba ne – pridurčiau, jau apžiūrėjusi kūrinius). Vaizdų intensyvumas, daugiasluoksniškumas ir įvairumas perpildo jautimus informacija. Po tokio proceso, kaip po ilgo „scrollinimo“ telefone, kyla nuovargis ir nuostaba kartu su juo – juk nieko sunkaus nenudirbta, o smegenys tuoj kone sprogs. Regis, taip pati paroda patiria *glitch in the matrix* momentą: ekspozicija tarsi sutrūkinėjusi, netikėtais momentais įsiterpia vis kitos technikos, elementai, skulptūra, tapyba, instaliacijos... O begėdžiai besišypsantys *emoji* lydi kiekviename žingsnyje, stebėdami, kaip greit nuvargsta demaskuoti lankytojai.

Galerijoje „Lyceum“ – tapytojos ir scenos menų kritikės jungtinis projektas

Uostamiesčio galerijoje „Lyceum“ birželio 5–30 d. veikia jaunosios kartos menininkės, dailininkės, performansų kūrėjos, Klaipėdoje kuriančios Evelinos Simanavičiūtės-DUJOS (gim. 1988 m.) tapybos darbų paroda „Langustinai ir kiškiai“. Parodos ekspozicijoje atsiskleidė dailininkės vizualiai interpretuoti rašytojos, dramaturgės, scenos menų kritikės Dovilės Zavedskaitės šiuo metu kuriamos naujausios knygos tekstai. Parodoje galerijoje žiūrovai turėjo galimybę išvysti vienas kitą pratęsiančius paveikslus ir tekstus bei pajusti, kaip gimsta knyga.

Agota BRIČKUTĖ

Atvėrė kūrybos virtuvę

Pirmą kartą galerijoje „Lyceum“ organizuotoje dailininkės E. Simanavičiūtės-DUJOS parodoje „Langustinai ir kiškiai“ pristatytas autorės tapybos darbų ciklas, įkvėptas scenos menų kritikės, rašytojos ir dramaturgės D. Zavedskaitės vis dar kuriamos knygos. Rašytojos knygos tekstuose tyrinėjamas kasdienybės trapumas, gausu sapniškų elementų, atmosferiškos nuotaikos, dėl jautraus dailininkės žvilgsnio įgavusios išraiškingą vizualų pavidalą.

Nors E. Simanavičiūtė-DUJA jau seniau buvo pristačiusi ne vieną personalinę kūrybos parodą, ši išskirtinė tuo, jog svarbiausiu komponentu parodoje tapo ne užbaigti kūriniai, o kintantis, besitransformuojantis ir gyvas kūrybos procesas. Skirtingai nei daugelis menininkų, ypač saugančių kūrybos procesą nuo išorinių žvilgsnių, jaunosios kūrėjos parodoje išdrįso dalytis jautriu

ir trapiu kūrybiniu juodraščiu, o žiūrovai buvo netikėtai įtraukiami į bendrą meninio proceso laboratoriją. Kadangi tiek tekstai, tiek paveikslai kuriami dar nuo 2023-ųjų, parodos ekspozicija tapo reta galimybe išvysti, kaip gimsta ir kokius iššūkius patiria meno kūriniai prieš tapdami išbaigtais.

Gyvas kūrybinis dialogas

Abiejų autorių kūrybinis procesas išsiskiria ir savo struktūra, ir pačia skirtingų meno sričių kūrėjų bendradarbiavimo samprata. Įprasta, kad knygų iliustravimo sferoje dailininkas kuria remdamasis jau užbaigtu rašytojo tekstu, tačiau šiuo atveju rašytojos D. Zavedskaitės ir dailininkės E. Simanavičiūtės-DUJOS kūryba vyksta paraleliai. Abi autorės kuria vienu metu, nuolat veikdamos viena kitos meninę trajektoriją ir tokiu būdu griaudamos įprastą teksto ir vaizdo santykį iliustracijos mene. Tiek vizualai, tiek tekstai tampa lygiaverčiais, savarankiškais komponentais ir autonomiškais meninėmis kalbomis.

E. Simanavičiūtė-DUJA. Kaip žiūrėti į vaiką galerijoje. 2025 m. Drobė, akrilas.

Dailininkės E. Simanavičiūtės-DUJOS kūrybinis procesas pasižymi intuityvumu ir emocionalumu. Gavusi dar nebaigtus tekstus, menininkė spontaniškai pasirenka tuos, kurie labiausiai atitinka vidinę būseną ir sukelia stipriausią vaizdinį impulsą. Toks autorės darbo principas byloja apie organišką kūrybos būdą, kai vaizdai gimsta iš emocinio santykio su tekstu. Atsispiriama nuo tekstuose randamų raktinių žodžių ar frazių, dailininkė pasineria į dinamišką, slėpinį kūrybos procesą. ►

Kaip žiūrėti į karščiavimą. 2025 m. Drobė, akrilas.

Kaip žiūrėti į langustinus. 2025 m. Drobė, akrilas.

Kaip žiūrėti į skaudančią galvą. 2025 m. Drobė, akrilas.

Kaip žiūrėti į koncertą. 2024 m. Drobė, akrilas.

◀ Esminė dviejų autorių bendradarbiavimo sąlyga – absoliutus tarpusavio pasitikėjimas. Rašytoja suteikia iliustruotojai visišką kūrybinę laisvę: leidžia eksperimentuoti technikomis, formatais, vizualine išraiška. Dėl šios priežasties Evelinos darbai ne visuomet tiesiogiai iliustruoja tekstą. Dažnai jie kuria savarankiškas, paralelines istorijas, užkoduotas detalėse, simboliuose ar bendroje paveikslų nuotaikoje.

Daugiau nei iliustracijos

Naujausias E. Simanavičiūtės-DUJOS ir D. Zavedskaitės kūrybinis projektas lėmė ir tam tikrą pokytį dailininkės meninėje biografijoje. Ankstesnėse D. Zavedskaitės knygos „Ilgesys ir eglutės“ iliustracijose Evelina kūrė labiau tradiciniu knygų iliustruotojų metodu, pieštuku ir akvarele piešė ir liejo subtilius, preciziškus vaizdus. O interpretuodama naują rašytojos knygą, dailininkė pajuto poreikį ekspresyviai tapybiniam mostui, platiems teptuko potėpiams, emocionalesnei

plastinei kalbai. Knygos kūrimo procesas tapo paskata autorei dar giliau tyrinėti tapybos galimybes ir plėsti savo vizualinės raiškos lauką.

Įdomu, kad ne tik plastinė kalba, bet ir visas kūrybinis knygos kūrimo procesas pažymėtas nuolatinės kaitos. Net ir sukūrus tekstus bei vaizdus, knygos struktūra nėra galutinai aiški. Kadangi bėgant laikui keičiasi autorių gyvenimo aplinkybės, emocinis laukas, tad ir tekstų interpretacijos kinta, atsiranda naujų požiūrio kampų.

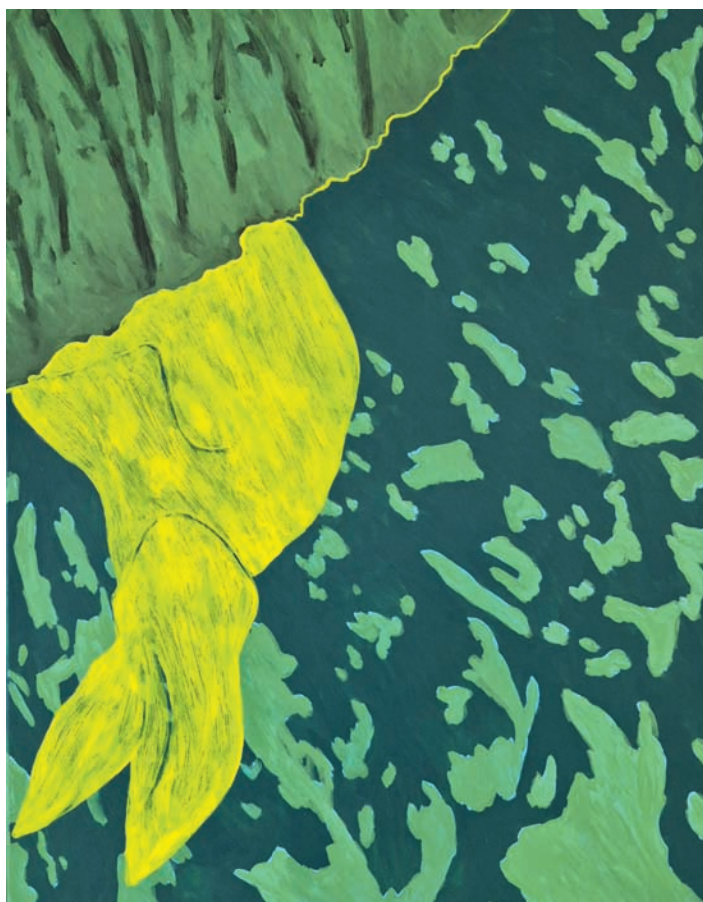
Lėto žvilgsnio tapyba

Dailininkės sukurti paveikslai parodoje tik iš dalies veikė kaip knygos iliustracijos. Sykiu jie atsiskleidė ir kaip autonomiški kūriniai. Autorė su jai būdingu jautrumu ir pastabumu kūriniuose kalba apie žiūrėjimą: į žmogų, ligą, vaikystę, baimę, tylą, atmintį ir mažus buities ritualus. Abstrakčiuose paveikslų plotuose protarpiais išnyrantys kasdienių motyvų fragmentai talpina daug simbolizmo ir kuria trapų,

Parodos ekspozicija tapo reta galimybe išvysti, kaip gimsta ir kokius iššūkius patiria meno kūriniai prieš tapdami išbaigtais.

sentimentalų ir poetišką emocinį lauką su daug erdvės žiūrovų mintims ir būsenoms. Žvelgiant į menininkės kūrybą, nejučia pajunti, kaip trumpam sulėtėja laikas, o pats atsirandi kažkur tarp šiapusinio ir pasąmoninio pasaulių.

Svarbią vietą E. Simanavičiūtės kūryboje užima ir nuolatinis eksperimentavimas. Autorė drąsiai imasi naujų kūrybinių metodų, išbando skirtingas menines technikas (pieštukas, akrilas, pastelė), ieško naujų faktūrų, spalvinių sąskambių ir kompozicinių sprendimų. Pastarieji dailininkės ieškojimai kuria ne tik atpažįstamą meninį braižą, bet ir byloja apie būdą reflektuoti kasdienybės trapumą, nepastovumą, nuolatinę gyvenimo kaitą ir atsinaujinimą.

Kaip žiūrėti į liuksinčius kiškus. 2025 m. Drobė, akrilas.

Kaip žiūrėti į gėles ir žuvis. 2025 m. Drobė, akrilas.

Kaip žiūrėti į mylintį vyrą. 2025 m. Drobė, akrilas.

Kaip žiūrėti į nuolat kalbančius žmones. 2025 m. Drobė, akrilas.

Kaip žiūrėti į piemenį. 2025 m. Drobė, akrilas.

Kaip žiūrėti į kalną. 2025 m. Drobė, akrilas.

Tegyvuoja knyga!

Dvidešimtą kartą nuskambėjęs konkursas „Klaipėdos knyga 2025“ tapo ypatingu kultūros reiškiniu, liudijančiu, kad knygos magija klaipėdiečių širdyse tebėra gyva. Klaipėdos miesto savivaldybės I. Kanto viešoji biblioteka kartu su knygų kūrėjais, leidėjais, autoriais ir skaitytojais įrodė, jog ši graži tradicija ne tik neblėsta, bet ir įgauna naują pagreitį. Paraiškų skaičius konkursui buvo solidus: pateikti net 48 leidiniai.

Bitė NAVARDAUSKAITĖ

Šiuo laikmečiu, kai literatūra konkuruoja su kitomis medijomis, knygos konkursas tampa kaip niekada svarbus. Nuo jo pradžios iki pat finišo mieste buvo juntamas ypatingas dėmesys knygai ir leidybai:

visuose bibliotekos padaliniuose vyko kūrinių pristatymai ir nerimo aistros dėl balsavimo už populiariausią Klaipėdos knygą. Tai įrodo, kad uostamiestyje vis dar gausu skaitytojų, kuriems spausdintas žodis išlieka tikrąja vertybe.

2025 m. konkurso nominacijos išliko tos pačios, jų buvo keturios: komisijos rinko klaipėdietiškiausią ir gražiausią knygas, o

skaitytojai – po populiariausią knygą suaugusiems ir vaikams.

Nugalėtojai buvo paskelbti balandžio 22 d. iškilmingame baigiamajame konkurso renginyje, kuris vyko prašmatniuose „Pajūrio“ rūmuose. Renginį vedė bibliotekos direktorė Renata Rudienė. Nugalėtojai buvo apdovanoti prizais – meno kūrinių, kuriuos sukūrė jauna menininkė juvelyrė Simona Agota Martinkus.

Klaipėdietiškiausia knyga

Į klaipėdietiškiausios knygos titulą pretendavo šios knygos: Kęstučio Demerecko „Ankeriai ir Beerbohmai: Klaipėdos krašto negociantai“, Dovydo Grajausko „Debrecono gatvės bliuzas“, Editos Ba-

Konkurso „Klaipėdos knyga 2025“ finaliniame renginyje susirinko knygų kūrėjai, vertintojai, rinkimų organizatoriai ir rėmėjai. I. Kanto bibliotekos direktorė R. Rudienė, klaipėdietiškiausios 2025 m. knygos autorė B. Skaigirienė, vertinimo komisijos pirmininkas prof. dr. V. Vareikis, konkurso mecenatas R. Cibauskas, aktorė R. Dominaitytė. Dalios Palilionienės nuotr.

Apdovanojimus laureatams sukūrė juvelyrė S. A. Martinkus.

R. Adomavičius, O. Žalienė, B. Lauciuvienė.

rauskienės „Karo vaikų likimai. Istorinės apybraižos“, Jūratės Pilibaitienės „Klaipėda Lietuvos plaukimo šimtmečio istorijoje“, Ernsto Wicherto „Lietuviški pasakojimai“ (iš vokiečių kalbos išvertė Ieva Perednie-nė), Dariaus Musteikio „Magdalenos laikrodis. Klaipėdos krašto kontraban-dininko žmonos istorija“, Domo Kauno monografija „Mažosios Lietuvos knygų namai. Bibliotekos, rinkiniai, jų kūrėjai ir

paveldo likimas“, Sondros Simanos roma-nas „Potvynis *Bohemoje*“, Axelio Ernsto Walterio „Prūsijos Orfėjas. Poeto Simono Dachso savivoka ir kultūrinė recepcija“ (išvertė Kristina Sprindžiūnaitė, vertimą redagavo ir papildė Vasilijus Safronovas), Onos Skaistutės Idzelevičienės, Romaldo Idzelevičiaus „Skrydis. Gyvenimas ant „Žuvėdros“ sparnų“, Martyno Vainoriaus „Tramvajaus mirtis ir kiti tarpukario

Klaipėdos nutikimai“, Birutės Skaistgirienės „Klaipėdos monumentalioji dailė: freskos ir vitražai. Detektyvai bei istorijos“ ir Deni-so Nikitenkos „Kuršių nerijos knyga“.

Atsakinga užduotis išrinkti klaipėdietiškiausią knygą šiemet patikėta komisijai, su-būrusiai miesto istorijos žinovus ir mecena-tus. Komisijai vadovavo prof. dr. Vygantas Vareikis, nariai – profesorė dr. Roma Bonč-kutė, dr. Justas Stončius, dr. Jonas Genys ir konkurso mecenatė Rugilė Cibauskaitė. Po ilgų svarstymų ir debatų komisija paskelbė verdiktą: klaipėdietiškiausios knygos vardas buvo suteiktas B. Skaistgirienės knygai „Klaipėdos monumentalioji dailė: freskos ir vitražai. Detektyvai bei istorijos“, kurią išleido VšĮ Klaipėdos dailininkų fondas. Tai pirmasis tokio pobūdžio Klaipėdos monu-mentaliosios dailės kūrinių sąvadas, nugulęs į freskų, sgrafitų, sieninės tapybos ir vitražų puslapius.

„Skaitytojų atsiliepimai ir vertinimai patvirtina, kad ši knyga buvo labai laukta ir reikalinga, – džiaugėsi autorė. – Miesto identitetą kuria ne tik istoriniai artefaktai ar heraldiniai ženklai, bet ir dailė. Būtent monumentaliojoje – architektūrinėje dailėje įrašyti svarbiausi miesto istorijos ir kultūros ženklai. Ir visai nesvarbu, kada tas kūrinys buvo sukurtas. Menininkai visada mokė-jo byloti Ezopo kalba ir pasakyti tai, kas svarbiausia.

Mano susidomėjimas Klaipėdos fres-komis ir vitražais prasidėjo nuo kultūros rėmimo projektų „Monumentalioji tapyba architektūros labirintuose: praeitis ir da-bartis“ ir „Vitražai Klaipėdos visuomeninių pastatų interjeruose: istorija ir dabartis“, kuriuos, gavusi dalinį finansavimą iš Lietuvos kultūros tarybos, 2019–2020 m. įgyvendino biblioteka. Buvau šio projekto iniciatorė ir vykdytoja. O pradžių pradžia buvo apsilankymas tapytojo Juozo Voso-lyiaus dirbtuvėje. Kalbant apie sieninę tapy-bą, Juozas parodė nuostabios freskos „Gim-tasis kraštas – Žemaičių žemė“ nuotraukas. Keturių dalių 96 kv. m monumentaliosios dailės kūrinys sovietmečiu puošė Lietuvos agrarinių ir miškų mokslo centro Vėžai-čių filialo aktų salę. Užėjus privatizacijos vajui, pastatas buvo parduotas, pasikeitė jo paskirtis, ir freska tapo neprieinama žiūro-vams. Sugalvojome surengti sunaikintų J. Vosylyaus freskų nuotraukų parodą, sie-ninę tapybą demonstravome kaip paveiks-lus – didžiausia padėka fotomenininkui Vytui Karaciejui už freskos įamžinimą. ►

◀ Būtent tuomet man gimė mintis, kad nebegalima laukti, turiu kažką daryti, nes tuoj menų kūrinio nebeliks.

Sieninė tapyba, freskos, sgrafitai ir vitražai – labai trapūs ir efemeriškas menas, priklauso mas nuo politinių, ekonominių, kultūrinių ir ideologinių peripetijų. Susimąsčiau, kažin kiek monumentaliosios dailės kūrinių yra

sunaikinta ir kiek dar yra išlikę. Kur jų ieškoti? Taip ir prasidėjo tyrimas: ieškojau po kruopelę ir fiksavau viską, ką galėjau rasti. Pradžioje tik kūrinių nuotraukos ir aprašai, vėliau – ir istorijas. Labai daug fotografavome patys, su fotografu A. Jarukaičiu važiuojame iš vieno objekto į kitą, kur tik mes nebuvo – nuo Santuokos rūmų, pokylių salių iki šermeninės ir laidojimo namų. Architektūrinė dailė slepiasi pastatų viduje, reikia nemažų pastangų, kad kūrinius surastum.

Surinktos vaizdinės medžiagos pagrindu I. Kanto viešoji biblioteka sukūrė virtualių freskų ir vitražų žemėlapi <https://www.biblioteka.lt/freskos/>, į kurį sugulė Vakarų Lietuvos interjerus ir eksterjerus puošusių freskų, sieninės tapybos bei vitražų nuotraukos.

I. Kanto bibliotekos projektai buvo sėkmingai įgyvendinti, bet nuolatinės vitražų paieškos ir tyrinėjimai tapo svarbia mano gyvenimo dalimi. Tyrinėdama monumentaliją dailę, susipažinau su vitražų bei sieninės tapybos kūrinių, ėmiau atpažinti atskirų kūrėjų stilistiką ir spalvyną, užsimezgė draugystė su autoriais – Konstantinu Šatūnu, Jauniūmi Eriku Kaubriu, Eimučiu Markūnu, Broniumi Bružu, Rimante Kulšiene, Egle

Valiūte, Donatu Ivanausku, Nijole Vilutyte, Gintaru Dumčiumi, Igno Meidumi ir daugeliu kitų. Labai vertinga buvo klapėdiečių dailininkų monumentalistų, freskų ir sgrafitų autorių Angelės Banytės ir J. Vosylius suteikta informacija apie kūrybos procesus, architekto Zigmo Rutkausko prisiminimai. Bendravimas su freskų ir vitražų kūrėjais bei jų artimaisiais padėjo atsekti dabartinių ir dingusių kūrinių pėdsakus, patikslinti kūrinių metrikas, išgirsti daugybę įdomiausių pasakojimų apie freskų ir vitražų atsiradimą bei kūrybinį procesą. Visus autentiškus monumentaliosios dailės kūrėjų pasakojimus užrašiau. Taip gimė knyga. Norėčiau ir galėčiau šį darbą tęsti, nes mano darbo aplankuose kaupiasi naujų tyrimų medžiaga. Šiuo metu savo naujausiais atradimais dalijuosi bibliotekos freskų ir vitražų žemėlapyje.“

Gražiausia knyga

Gražiausių metų knygą rinko ekspertų grupė: komisijai vadovavo VDA prof. dr. Alvydas Klimas, nariai – dizainerės

Konkurso laureatai V. Plotkinas, B. Skaisgirienė, V. Jonušienė, O. Žalėnė, R. Adomavičius.

Agnė Kanaverskytė, Aida Zybartė, Jūratė Bizauskienė ir popieriaus ekspertė, UAB „Papyrus Lietuva“ biuro ir poligrafinių produktų pardavimo vadybininkė Vilija Liutkevičienė.

Komisijos dėmesio sulaukė kelios konkursui pateiktos knygos: K. Deme-recko „Ankeriai ir Beerbohmai. Klaipėdos krašto negociantai“ (leidykla „Libra Memelensis“, dizainerė Jolanta Mažeikaitė), B. Skaigirienės „Klaipėdos monumentalioji dailė: freskos ir vitražai. Istorijos bei detektyvai“ (leidėjas – Klaipėdos dailininkų fondas, dizainerė Eglė Urbonė), E. Wicherto „Lietuviški pasakojimai“ (leidykla „Eglė“, dizainerė Urtė Kraniauskaitė). Realiausios pretendentes į gražiausios knygos titulą buvo šios: žurnalisto ir kultūrologo D. Ni-kitenkos „Kuršių nerijos knyga“ (leidėjas – Kuršių nerijos nacionalinis parkas), poezijos ir iliustracijų rinkinys „Klaipėda–Malmė“ (leidėjas – Klaipėdos kultūrų komunikacijų centras, dizainerė Agnė Matulionytė) ir D. Kauno „Mažosios Lietuvos knygų namai. Bibliotekos, rinkiniai, jų kūrėjai ir paveldo likimas“ (leidėjas – Vilniaus universitetas, knygos dailininkė Jurga Tėvelienė). Pastaroji knyga sulaukė puikiausių komisijos vertinimų ir neabejotinai būtų tapusi gražiausia metų knyga, jei ji būtų išleista Klaipėdoje. Priminsiu, kad konkurso rengėjai pasiliko sau teisę gražiausios knygos titulą skirti tik Klaipėdoje išleistoms knygoms. Priežastis aiški – konkurso tikslas palaikyti ir skatinti leidybą uostamiestyje.

Pačia gražiausia 2025 m. knyga tapo Kuršių nerijos nacionalinio parko leidinys „Nerijada“. Knygą sukūrė trys talentingos moterys – idėjos autorė Neringos muziejų direktoriaus pavaduotoja dr. Indrė Žigeu, tekstus parašė Valerija Kiguolienė, knygą iliustravo dailininkė Ula Šimulynaitė.

„Šis komiksų rinkinys kviečia skaitytojus leisti į žaismingą, bet giliai apgalvotą nuotykių po Kuršių neriją. Kelionių gidas – žavusis siurrealistinis briedis Nerijonas. Jis ne tik stebi Kuršių nerijos virsmus, bet ir jungia epochas, žmones bei idėjas. Kartu su juo atgyja Nidos pašto kelias, žvejų kasdienybė, dailininkų kolonijos bohema, sklandytojų mokykla, sovietmečio pėdsakai ir nepriklausomos Lietuvos ženklai. Šiose istorijose sutinkamos ryškiausios Kuršių nerijos asmenybės – nuo Prūsijos karalienės Luizės iki Thomo Manno, nuo Adalberto Becenbergerio iki Eduardo Jonušo – ne kaip tolimi istorijos vardai, o kaip gyvi, dialogą mezgantys veikėjai. Ypatingą „Nerijados“ vertę kuria preciziškas autentiškumas. Projektą įgyvendino profesionali kūrėjų komanda, vadovaudamasi principu „neprikurti nebūtų dalykų“. Kiekviena iliustracijos detalė, spalva ir simbolis paremti ikonografiniais šaltiniais, archyvinėmis fotografijomis, autentiškais portretais, o dialogai – istoriniais faktais ir citatomis“, – apie knygos idėją pasakojo archeologė ir istorikė dr. I. Žigeu.

Šio renginio misija – parodyti išskirtinę pagarbą knygoms ir jų leidėjams.

Šio leidinio šerdis – U. Šimulynaitės iliustracijos. Jos subtilios, žaismingos ir kruopščiai apgalvotos, kiekviename puslapyje paliekančios erdvės jaunųjų skaitytojų vaizduotei. Sąmoningai „neperkrautas“ dizainas leidžia akims ilsėtis ir drąsina piešti tiesiai knygoje, nebijant sugadinti „gražaus“ puslapio. Leidinys kurtas be komercinio spaudimo, leidžiant sau ieškoti jautrios, lėtos vizualinės kalbos. Tai knyga, ugdomi estetišką pojūtį, skatinanti kūrybiškumą ir artimą, gyvą santykį su vietine kultūra.

„Kuriant „Nerijadą“, didžiausias įkvėpimas ir atspirties taškas buvo pati Kuršių

nerija – jos gamta, istorija ir tas nenu-trūkstamas vėjo ir smėlio judėjimas. Iliustracijų kūrimas buvo neatsiejamas nuo tiriamojo darbo. Klaipėdos universiteto, Baltijos regiono istorijos ir archeologijos instituto mokslo darbuotoja I. Žigeu iš archyvų surinko unikalią istorinę medžiagą, o V. Kiguolienė tuos faktus meistriškai pavertė gyva komikso kalba. Tai suteikė iliustracijoms tvirtą pamatą – piešiniuose istoriniai personažai ir realūs pastatai susipina su išgalvotomis istorijomis, sukurdami magiškojo realizmo pojūtį. Pirmiausia šis projektas buvo sumanytas skaitmeninei erdvei, todėl jo struktūra ir dinamiškas formatas atkelia-vo būtent iš ten. Stilizaciją ir spalvinę gamą inspiravo pati Nerijos paletė: prislopinti jūros, dangaus, pušynų ir, žinoma, smėlio tonai. Kūrybinė komanda norėjo, kad knyga būtų ne tik matoma, bet ir juntama. Pasirinktas *Munken Pure Rough* popierius savo gelsvumu, šiltumu ir minkšta tekstūra atkartoja šiltą Kuršių nerijos kopų smėlį vasarą. Tai knygai suteikė papildomą taktilinį matmenį – ji delnuose juntama tokia pat jauki, kaip ir pati Neringa“, – mintimis apie knygos kūrimą dalijosi dailininkė U. Šimulynaitė.

U. Šimulynaitė yra sukūrusi ne vieną knygą vaikams ir suaugusiems – visiems, kuriems pavyko savyje išsaugoti vaiką. „Buvimas vaiku nepriklauso nuo amžiaus. Todėl kurdama iliustracijas aš žiūriu į pasaulį ir bandau jį įsivaizduoti tokį, tarsi pati vis dar būčiau vaikas. Ir visada tikiuosi, kad tame, ką sukuriau, skaitytojai atras ar atpažins dalį savęs“, – sakė Ula, Lietuvoje ir užsienyje gerai žinoma knygos dailininkė ir dizainerė.

2008–2010 m. išleisti U. Šimulynaitės apsakymai „Privataus Vaiduoklio gyvenimas“, „Privatus Vaiduoklis atostogauja“ ir „Privatus Vaiduoklis keliauja“. „Privataus Vaiduoklio gyvenimas“ Lietuvos knygų meno konkurse buvo įvertintas garbinga premija.

2010 m. išleista U. Šimulynaitės apsakoma „Kotonai Paryžiuje“, už kurią ji taip pat buvo įvertinta prestižiniu diplomu. Pagal „Kotonus“ (pasidomėjau, kas tie kotonai, pasirodo, tai labai į katinus panašūs jaukūs sutvėrimai) Paryžiuje buvo pastatytas spektaklis vaikams.

Tai tik įrodo, kad Klaipėdos gražiausią 2025 m. knygą sukūrė rimta profesionalų komanda ir komisija tai įvertino. ►

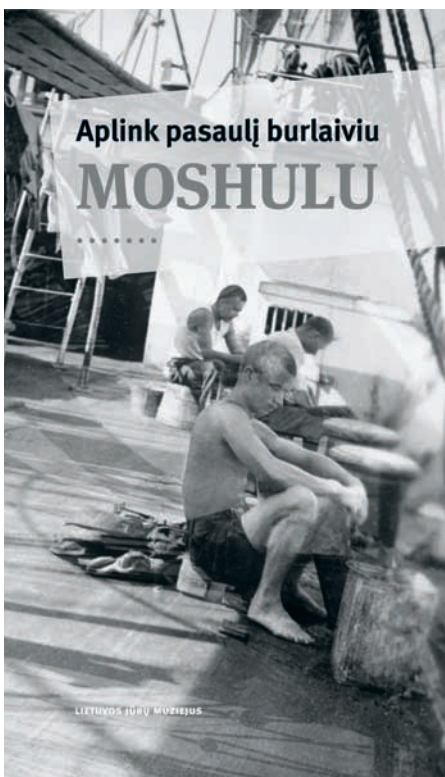

R. Rudienė, dizainerė, gražiausios knygos rinkimų komisijos narė A. Zybartė, V. Jonušienė, G. Didjurgis, R. Dominaitytė.

Populiariausia knyga

◀ Dėl populiariausios knygos titulo galėjo varžytis visos 48 konkurse dalyvavusios knygos. Ir tikrai varžėsi. Šiemet renkant populiariausią knygą suskaičiuotas 13 301 balsas (pernai – 8 906). Populiariausia 2025 m. Klaipėdos knyga suaugusiųjų kategorijoje tapo Lietuvos jūrų muziejaus išleistas Vytauto Bagdanavičiaus 1937–1938 m. rašytas dienoraštis „Aplink pasaulį burlaiviu MOSHULU“, surinkęs 3 579 skaitytojų balsus. Populiariausia 2025 m. Klaipėdos knyga vaikams tapo 8 263 balsus surinkusi Vladimiro Plotkino „Gerumo knyga. Džiuga“. Ji įvertinta už nepaprastai šiltą ir jaudinantį pasakų bei tikrų istorijų rinkinį, skirtą visiems gyvūnėlius mylinčiams vaikams ir jų tėveliams.

Populiariausią 2025 m. Klaipėdos knygą suaugusiesiems išleidusio Lietuvos jūrų muziejaus leidybos strategija susiformavo prieš gerą dešimtmetį. Dabar leidyba tapo svarbia muziejaus komunikacijos priemone, apimančia rinkinių katalogus, istorinių tyrimų leidinius, ekspozicijų vadovus, jaunimui skirtas knygas ir istorinius atsiminimus. Katalogai padeda „atverti“ saugyklas, pristatyti laivybos istorijos ir jūros gamtos rinkinius

platesnei auditorijai. Spalvingais, įtraukiančio pasakojimo leidiniais muziejus siekia jūrinę kultūrą sudominti jaunąją kartą. O savito stiliaus istorinių atsiminimų serija

leidžia prakalbinti muziejaus eksponatus ir turtinti Lietuvos jūrinių pasakojimą.

Apie populiariausią 2025 m. knygą mintimis dalijosi Lietuvos jūrų muziejaus direktoriaus pavaduotojas, vyriausiasis muziejaus rinkinių kuratorius Romualdas Adomavičius: „Šis leidinys – tai ne tik istorinių faktų metraštis, bet ir dalis misijos, atskleidžiančios Lietuvos ir jūros santykį. V. Bagdanavičius buvo vienas pirmųjų lietuvių jūrininkų, savo dienoraštyje gyvai užfiksavusių jūrinių patirtį. Lietuvos jūrų muziejaus rinkiniuose saugomas giminaičių perduotas jo fotografijų albumas iš kelionių burlaiviu „Moshulu“ ir paties V. Bagdanavičiaus plaukimo metu pagamintas šio laivo modelis.

Šis dienoraštis mus pasiekė iš JAV. Antrojo pasaulinio karo metais V. Bagdanavičius kartu su kitais garlaivio „Šiauliai“ įgulos nariais buvo sulaikytas Leningrade, kur pateko į sovietų saugumo rankas ir buvo nužudytas. Į Vakarus pasitraukti spėję giminaičiai išsigabeno Vytauto 1937–1939 m. rašytus tekstus. Juose atsiskleidžia jauno jūrų skauto ir buriuotojo noras perprasti jūrėyvystės pagrindus ir svajonė tarnauti Lietuvos jūrų laivyne. 1937–1938 m. praktinio plaukimo aplink pasaulį metu švedų kalba rašytas dienoraštis liu-

V. Plotkinas parašė populiariausią 2025 m. Klaipėdos knygą vaikams.

dija neįprastai brandų jaunuolio požiūrį ir ryžtą. Jis atskleidžia dvasinę stiprybę, įveikiant didžiulius sunkumus jūroje, ir profesinių įgūdžių formavimąsi. 1920 m. gimusio Vytauto likimas tarsi personifikuoja tarpukario jūrinę Lietuvą – tą nepalankių istorinių aplinkybių sustabdytą valstybės žingsnį jūros link. V. Bagdavičiaus rankraštį iš JAV atgabeno buriuotojas Algimantas Patašius, 1989 m. jachta „Dailė“ dalyvavęs istoriniame žygyje per Atlantą. Dienoraštį jam įteikė Vytautą asmeniškai pažinojęs tarpukario buriuotojas Bronys Stundžia. Nors dienoraščio originalas yra dingęs, A. Patašius tekstą išvertė, papildė jūrinių terminų paaiškinimais ir prieš penkerius metus perdavė Lietuvos jūrų muziejui, kuris ir parengė jį spaudai. Autoriaus teksto ir istorinių fotografijų dermę leidinyje suvaldė muziejininkas, istorikas Daumantas Kiulkys.“

Populiariausia knyga vaikams skaitytojai išrinko V. Plotkino pasakojimą „Gerumo knyga. Džiuga“. V. Plotkinas – buvęs ilgametis Klaipėdos policijos Kovos su

organizuotu nusikalstamumu tarnybos vadovas, o dabar jau ir rašytojas. Tai antroji jo knyga.

„Gerumo knyga. Džiuga“ rašiau savo anūkams. Pagrindiniu įkvėpėju tapo vyriausiasis anūkas Aleksandras, tuo metu žengęs į pirmąją klasę. Gimtadienio proga jam padovanojau savo pirmąjį kūrinį „Linksmos istorijos apie šunį vardu Berta“. Jį parašiau mūsų mylimos vokiečių aviganės Bertos, su mumis nugyvenusios beveik 13 metų,

atminimui. Jos netekus, atsiradusią tuštumą užpildė naujas šuniukas – Džiuga. Kartą anūkas paklausė: „Seneli, o kada parašysi knygą apie Džiugą?“ Šie žodžiai ir tapo naujos istorijos impulsu. Rašyti apie Džiugą buvo lengva ir malonu, nes perpasakojau tikrus įvykius iš bendro mūsų ir šuniuko gyvenimo. Atsižvelgdamas į 6–10 m. vaikų pasaulėvoką, stengiausi jiems papasakoti apie šunų charakterį, jų elgsenos ypatumus ir svarbų jų vaidmenį žmonių gyvenime“, – pasakojo Vladimiras.

V. Plotkinas labai džiaugėsi laimėjimu knygos konkurse: „Man ši pergalė reiškia labai daug. Visų pirma – tai ženklas, kad mano kūryba yra pripažinta ir įvertinta tiek jaunų, tiek brandaus amžiaus skaitytojų, balsavusių už mano knygą.“

Šis pasakojimas – apie knygas, šiemet pelniusias didžiausią pripažinimą konkurse „Klaipėdos knyga 2025“. Vertinimai ir laimėjimai kiekviename konkurse tėra sąlyginis žaidimas. Neišmatuojamai reikšmingesnė šio renginio misija – parodyti išskirtinę pagarbą knygoms ir jų leidėjams. Knygų gyvavimo paslaptis paprasta: kol yra tie, kurias jas rašo ir leidžia, ir kol yra tie, kurias jas skaito ir mėgsta, – knygų ateitis yra saugi. Leiskime knygoms gyvuoti.

MRF
MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Nijolė KLIUKAITĖ-KEPENIENĖ

Į Lietuvą festivalis „Poezijos pavasaris“ atskuba su lakštingalomis, gegutėmis ir kitomis kleketuojančiomis, čiulbančiomis, čirškaujančiomis ir kitaip save išreiškiančiomis būtybėmis. Kitur kitaip. Štai mūsų artimiausi kaimynai latviai poeziją švenčia rudenį (ir mus pasikviečia).

Bet visoje Lietuvoje eilėraščių skaitymai šiemet prasidėjo gegužės 17-ąją. Tą dieną Klaipėdoje, Prano Domšaičio galerijoje, aidėjo ansamblio „Olita duo“ dainos ir buvo paskelbti anoniminio eilėraščio konkurso rezultatai. Šiemet poetiškiausio anonimo eilėraščio laurus nusiskynė ir 100 eurų premiją pelnė Rokas Drukeinis, neseniai išleidęs pirmąją savo poezijos knygėlę, jaukaus formato leidinį, telpantį į švarko kišenę prie širdies. Antroji ir trečioji premijos (po 50 eurų) atiteko tai pačiai autorei – Daivai Molytei-Lukauskienei, taigi didesnės nuostabos šiemet neteko patirti – abu autoriai poezijos mėgėjams žinomi. Dar kartą teko įsitikinti, kad poezija, kaip kiekvienas rimtas darbas, reikalauja tam tikro įdirbio, vien talento nepakanka.

Tos pačios dienos vakarą tiesėme virtualius tiltus iš Klaipėdos į visus pasviečius – JAV, Didžiąją Britaniją, Vokietiją, Lenkiją, Daniją, Meksiką – visur, kur gyvena ir kuria poeziją mūsų tautiečiai. Tiltų tiesimas prasidėjo prieš septynerius metus, kai žmonių šurpino pandemija. Anuomet Sondra Simanaitienė, dabartinė Lietuvos rašytojų sąjungos (LRS) Klaipėdos skyriaus pirmininkė, susirašinėjusi su ne vienu užsienyje gyvenančiu tautiečiu, sumanė poetus pakviesti bendriems skaitymams. Atsimenu, pas mus, Lietuvoje, buvo jau naktis, kitur vakaras, dar kitur ankstyvas rytas, už langų

Prie gyvenimo riša „Poezijos pavasaris“

tamsa atrodė grėsminga, tylą nepakeliama, guodė tik į eilėraščius susibėgusios mintys ir žodžiai. Niekas nejuokavo. Skaitėme tyliai, beveik iškilmingai. Gera buvo vienas kitą girdėti. Šiemet klaipėdiečiai poetai susirinko pas dailininkus, tarp paveikslų, kur vyko virtualūs skaitymai. Buvo jauku, jau pradėdame vieni kitus pažinti, juk kasmet susitinkame prie ekranų, godžiai vieni kitų klausomės, ieškodami ir lietuviškumo, ir kitoniškumo atspalvių.

Gegužės 19-ąją Ievos Simonaitytės bibliotekoje vyko kasmetė vakaronė „Eilės liejasi laisvai“. Atėjo visi, kam rūpėjo ir kitų pasiklausyti, ir savo žodžiu pasidalyti, nustebinti. Vakara moderavo dvi Ritos: bibliotekininkė Rita Šneiderienė ir rašytoja, poetė Rita Latvėnaitė-Kairienė.

Kitą dieną prasidėjo didysis išvažiuojamųjų skaitymų maratonas. Šiemet poetų desantas: D. Molytė-Lukauskienė, R. Latvėnaitė-Kairienė, Dalia Tamošauskaitė-Zabitiienė, Alma Riebzdaitė, Elena Karnauskaitė, Jūratė Sučylaitė, Nijolė Kliukaitė, Sondra Simana, Darius Rekis, Dainius Sobekis, Liutauras Degėsys, Antanas Stanevičius – LRS Klaipėdos skyriaus nariai – važiovome į Židikus, Mažeikius, Akmenę, Naująją Akmenę, Papilę, Biržus, Vabalninką, Joniškį, Pagėgius. Prie LRS Klaipėdos skyriaus narių prisijungė Danielius Milašauskas, R. Drukeinis, Milginta Palubinskaitė, edukacijose dalyvavę mokiniai.

Skaitymai skaitymais, bet lankydami tolimesniuose Lietuvos miesteliuose ir kaimuose, būtinai apžiūrime ypatingas vietas. Šįsyk viešėjome Šatrijos Raganos muziejuje, aplankėme rašytojos koplyčią, Balio Sruogos gimtinę – Baibokus, Jono Strielkūno gimtinę. Susipažinome su įdomiu skulptoriumi ir dailininku iš Akmenės Antanu Adomaičiu.

Kasmet rengiame skaitymus mus jau palikusių poetų gimtinėse: Vytauto Brenčiaus – Šaukliuose, Stasio Jonausko – Gėsaluose, Aleksandro Žalio – Raudėnuose, Elenos Sučylaitės – Veiviržėnuose, Onos

Dovydavičiūtės-Pučenos – Juodkrantėje. Išėjusius prisimename ir Skulptūrų parke, buvusių kapinių teritorijoje tokie skaitymai tiesiog būtini. Pastebėjau, kad šiemet skaityti poetai vengė asmeniškųjų eilėraščių, individualius potyrius keitė visuotinesni. Ir nekeista, juk išgyvename neramius laikus.

Gegužės 30-ąją sulaukėme svečių. Skaitymuose „Ant vandens“ ir baigiamuosiuose skaitymuose Ievos Simonaitytės bibliotekoje dalyvavo Jerzy's Jarniewiczzius iš Lenkijos su vertėja Birute Jonuškaite, Anna Halberstadt, gimusi ir augusi Lietuvoje, bet dabar gyvenanti JAV, Rūta Vižintaitė, Eglė Elena Murauskaitė, Ričardas Šileika, Tadas Žvirinskis.

Skaitymų vakaronėse paprastai dalyvauja ir neprofesionalūs poetai. Visada būna įdomių atradimų. Štai Raudėnuose prieš visus stėjo garbaus amžiaus šviesių akių

Poezijos skaitymai vyko ir Gėsaluose, Raudėnuose, Veiviržėnuose, Onos

antis žodis. s 2026“

poetė ir paskaitė, atrodytų, visai paprastą eilėraštį – apie savo katę. Galiu tik atpaskoti turinį, nors poetė eilėraščių surimavo puikiai. Kiekvienas posmas baigėsi eilute: *nėra kam palikti katės*. Poetė pasakojo, kad nesilankė nei Romoje, nei kur kitur, nematė daugybės dalykų, daugybės dalykų nepatyrė, nes... *nėra kam palikti katės*. Turėsianti gal net šimto metų sulaukti, kur besidės – o visa klausytojų auditorija chorų pabaigia: *nėra kam palikti katės*. Ir supranti, kad ne tokie jau dideli tie prie gyvenimo mus rišantys dalykai. Svarbu, kad jie būtų, kad gyvenimas tęstųsi ir kad būtų jame vietos žodžiui.

Festivalį rėmė Klaipėdos miesto savivaldybė.

MRF
MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Skaitymai „Ant vandens“ per „Poezijos pavasarį“ Klaipėdoje jau tapo tradicija.

Veiv iržėnuose.

Nijolės Kliukaitės-Kepenienės nuotr.

Milginta PALUBINSKAITĖ

Reikia žaisti

gyvenime reikia žaisti gyvenimą
švilpiniuojant
šokinėjant ant vienos kojos
sukantis ratu
spjaudant sau ir gaudant
svarbiausia ne prieš vėją
be(n)t drugelius svirplius
paskalas
svetimas nuomones
reikia žaisti oriai
strateguojant
apgalvojant kiekvieną žingsnį
žvilgsnį
aprangos detalę
nes
o jei kas ką pagalvos ne taip
kas tada?

tada madam
kažkas
tadAm padaM

Filosofinis

tik įkvėpk
ir laikas susitraukia
vis labiau
į amžinybės tūrį

įsikniaubi į save
ir duria
taip keistai
ties šonkauliu kairiuoju

o aplinkui
mainosi peizažai
kinta mados
nuomonės ir prasmės

nusišypsai
iškvėpi
ir gelia
kiaurą dantį
ir visatos esmę

Paskutiniai mohikanai

vieniųjų stoty susitikę
prasimušusiais genais genėsim

savo būtį prakeiktą
tykiai
ir kvėpės
užmarštim
ir pelėsiais

ant apraišusių mulų keliaują
paskutiniai genčių mohikanai
mes surinksim save į saują
pustant vėjams
velniop
pasaulį

musės ženklins savim
mums veidus
virš galvų kirais klykaus
šaižiai
o mes slinksim gilyn
pasauliu
nusišpjoję per petį
kairį

ir nutikš smėlin
vienas
lašais
DNR nulemtos grandinės
prasikals
gal tada
ten
mažas
kaktusas
ir
sugels
krūtinę

Žąsys

mes tyliai raudam kambariuos
po pagalvais
kai nieks negirdi
lyg vandenynuose sūriuos
skalaujam ašarose viltį
sulaukt saulėtekų skaidrių
it krištolas
kad prasiskverbęs
gležnutis saulės spindulys
spalvom įlūžtų
ir pavargę
nušvistų sielos taip...

deja
sugirgsi žąsys galvoje

Edukacinis

skaityti knygas
profilaktiškai
bučiuojantis
lifte
per pūgą
mokyklose – vietoj „matiekos“
įstrigus kamštyje
autobusuose
darbe
krinant bomboms
gimdyklose
gatvėse ir kavinėse
skaityti vos prabudus
lovoje
pusryčiaujant
vietoje pagirijų
įvairiausiomis pozomis ir progomis
skaityti bažnyčiose nuo altorių
vietoje komunikacijos
storas plonas elektronines
brailio raštu
knygas
skaityti
žiauriai tingisi

įsikniaubti tavin
laikytis
juodo kailio gauruos
paskendus

kai už lango žiema
sulydo
monolitan
lūžius ir randus

kvėpti kvapą pusnų
ir žemės
kai namo
naktimis keliaujam

kantriai kęsti
kiekvieną kandį
kai žaidi
dantimis į veidą

ir žinoti
kad neišduosi
tyliai lauksi
kai nebegrįšiu

nusipurtai pusnis
ir žengiam

koja letenon
nepaklysim

niekada neišduosim
mūsų
visa kita
velniop lai grimzta
su medaliais diplomais

blusos
mus lydės
asteroidams krintant

Vakaras

toks vakaras kai
nėr kur skubėti
atgniauži save ir pabyra
staiga
iš dangaus tarsi rėtin
tavin tyluma
ir pasirenki gylį

toks vakaras kai
nėr kas paglosto
tu praveri langą įsninga
vidun
baltuma žvirblio pėdom

jas palieti delnu –
sprogsta

šis vakaras taip
kad užpusčius gatves ir mintis,
išryškėja prasmė
raišas katinas pūpso pusny
kol ištirpdo ją
vėjas
ši vakarą tokį kaip niekad
žvelgi ištuštėjusio gatvės
apsiveji rankom save
nudiegia
kažkur kairėj pusėj
vienatvė

ir vakarą šitą
surinkus
į gniūžtę sugniauži saujoj
paleidi žemyn
stebi įstringa
akimirka ties pusiauju

ir tampa aiškiau negu aišku
kad nėr kur skubėti kai byra
iš kiauro dangaus
žemėn snaigės
taip žvėriškai baltos
ir tylios

Šianakt negrišim namo

mes šianakt negrišim namo
neieškokit
mes šianakt negrišim
išėję

paklysim
ir liksim žiemot
po pagalvais
įkalinę savąjį triukšmą

nes snigs ir išdegins akis
ugninis šviesos kamuolys
atūžus audra

pasičiups
ir dugnu nutarkavus
išstums išspazmuos išvalys
iš savęs
mus

ir stosim
kraujingais žuvų gemalais
prieš teisiuosius
įkyriai prikišamai atrajosim
jų kuriamus pseudo
pasaulius
iš ego pavydo apgaulių
kol kartą
stipriai užsimerksim (nagais įsikibę
pagalviusosna) ►

Kristinos Zvinakevičiūtės nuotr.

◀ ir
plunksnom fatališkai byrant
mes
jau
nebegrįšim
namo

Tik tak

tik tak tik tak
tik tak
tik

šiandakt aš susiruošiau mirti
tebūnie

tik tak tik tak
tik tak
tik
laikrodukas pergalingai sutiksi
ant mano riešo

tik tak tik tak
tik tak
tik
raišas varnas galanda snapu
į medinę palangę

tik tak tik tak
tik tak
tik
nekaltos mergelės žvelgia į mane
iš už anapus ekrano
skausmingai švebeldžiuodamos
me too me too
me too
me too me too yesterday i was a virgin
but today everything has already changed

Epitafija

ji
gyveno
iki tol
kol...
tapo nebesvarbu
visiems
kaip
su kuo
IR
ar išvis...

MRF
MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Balta katė

Alma RIEBŽDAITĖ

Vienintelis būdas įveikti blogį – atstatyti visa, kas yra sugriauta tavyje.

Vakar kelią perbėgo balta katė: galvoju, ką tai galėtų reikšti? Absoliučią egzistencinę sėkmę? Iki šiol per kelią bėgiojo tik juodos katės, o štai balta nė karto. Tai tikrai turėtų kažką reikšti.

Bet tu čia taip neblogai nusiteikusi – įveikti obsesinį kompulsinį sutrikimą su masažiniu kamuoliuku ir slaimo gabalu. Kažkaip. Skamba neįtikėtina. Gal tu galvoji, kad viską gali? Tai yra tas pats, kaip su priklausomybėmis nuo alkoholio, narkotikų ir lošimo, tik tiek, kad tai esi tu pats ir tavo kūnas, tu net neturi nuo ko atsiriboti. Na taip, tu gali abiem rankom įsikibti į chalato diržą ir stipriai stipriai sugniaužusi jo laikytis. Ir Misisipė laikosi, kol jai ištrykšta ašaros. Jos rankos tamsoje blaškosi lovoje, ieškomamos savo oranžinio kamuoliuko, bet jo neranda. Jis ant stalo. Mažas dygliukas, besiremiantis į delną, jį kiek apramina. Kūnas dega. Ji susitaria su savimi, kad ištvers artimiausias 5 minutes.

Nu tai *blet*, tai ne tik kamuoliukas! Misisipė dar turi kanapių aliejaus. Aš dar nemačiau tokios įtūžusios Misisipės. Tikrai. Obsesinį-kompulsinį sutrikimą ji įveiks iš įtūžio, bet ne šiandien.

Kas yra kas? Jai šauna į galvą paklausti savo virtualaus Vatsono, kokius užduotų papildomus klausimus, kad ji galėtų identifikuoti šeimos nuodingąją šaknį. Tai nelabai padeda. Tada ji sugalvoja paprašyti Vatsono, kokius klausimus ji galėtų užduoti jiems, kurie atskleistų tikrąją šeimos dinamiką. DInGO surašo. Jai tuos klausimus užduoti būtų mažumėlę per sunku, taip, kad jie nesuprastų, kad ji siekia demaskuoti ir prapasti tikrąją dinamiką. Bet staiga jai šauna į galvą mintis ir ji tai aptaria su savo Šunimi. Ji rašė knygą! Ir taip, rašant knygą, tuos klausimus užduoti būtų žymiai lengviau.

– Utitiukai, – sako ji mylimiausiam pasaulyje žmogui. – Mes turime pratęsti knygos rašymą.

– Aj, kai bus žiema.

– Bet, žinai, tiek įdėjome darbo, ir tai būtų labai gražus prisiminimas, be to, tu juk nedirbi ištisai visą laiką, vakarais tikrai galėtume prisėsti prie tavosios knygos rašymo.

Utitiukas kažką neaiškiai numykia.

Kas yra naratyvo kūrėjas? Kas yra pasakojimo apie Šventąją, Šetoną ir baisesnę už Šetoną autorius? Kas sukūrė šią istoriją? Kas kuria pasakojimą, tas valdo situaciją. Koks paradoksas: Misisipė rašo ir rašo, rašo dieną, rašo naktį, rašo iki nukritimo, rašo verkdamas, rašo juokdamasi, rašo krauju, rašo, kol pradeda bėgti kraujas, rašo, kol užmiega, rašo, kai pabunda, rašo, kai dirba, rašo, kai ilsisi, bet ne ji kuria naratyvą! Ji rašo, kad ištrūktų iš pasakojimo. Dabar, kai viską žinai... Deja, mes buvome apgyvendinti Utitiukės fantazijoje. Mes buvome kolonizuotos sąmonės. Dieve, o tu sakei, kad sunku perlaužti žmogų. Kaip draskėsi tėvas, bet paskui jis palūžo. Vieną dieną jis nurimo, užsidarė kambaryje. Tėvas buvo prasčiausias, nevykėlis, kuris nieko nemokėjo. Smurtautojas, blogio įsikūnijimas. Kažkada aš jau buvau labai arti tiesos, bet, matyt, ji buvo tokia baisi, kad aš vis rasdavau progų, kaip nusukti į šalį, kad nesusidurčiau su tiesa. Ir taip, autizmas pats savaime niekaip neprieštarauja mandabolino elgesio strategijai.

Po išsiskyrimo su Žvaigždėtuoju ji trumpam apsigyveno pas mylimiausią pasaulyje žmogų (staiga kažkodėl pradeda skambėti „aš juo visiškai absoliučiai pasitikėjau“), tačiau jai pradėjo atrodyti, kad ji tebegyvena pas Minotaurą! Realybė pradėjo slysti iš po kojų. Kas čia vyksta? Ją toliau maitina, nors ji to neprašo, bet jaučiasi mirtinai neapsakomai skolinga. Ji pavalgo, sako „ačiū“, ir jai niekaip nepavyksta suprasti, kodėl taip sunku dėkoti, kodėl tas žodis stringa ir stirksio gerklėje kaip įstrigusi ašaka, o gal žodis ne stringa, gal ji springsta, bet šiaip ne taip iškosėja: „ačiū“, tačiau lengviau nepasidaro. Orai keičiasi, ir įtūžį pakeičia kančia, jai šalta. Ji jaučia stingdantį šaltį, kuris eina nuo mylimiausio žmogaus pasaulyje ir strigti

Alma Riebzaitė. DInGO ir Misisipė. Sugeneruota DI.

pradedu net „labas rytas“. Viskas yra ne-gyva, nors aplinkui galvas kelia tūkstančiai žiedų. Mylimiausio žmogaus pasaulis skęsta gražiausiuose gėlių žieduose. Visai kaip pas Minotaurą!

– Turi kuo greičiau iš ten dingti, kol ir vėl nenusivarei, nelauk, kol ir vėl nebepavilksi kojų.

– Aš negaliu rašyti.
– Rašyk.
– Man baisu.
– Tu turi tai parašyti.
– Man taip baisu. Man nepakeliamai skauda galvą. Aš negaliu rašyti.
– Rašyk. Ir kai tu būsi tai parašiusi, tau palengvės. Galbūt tu verksi ilgai, labai ilgai, bet tu turi tai parašyti.

– Aš nenoriu to žinoti. Nenoriu to suvokti. Nenoriu to ištarti. Nenoriu to suprasti. Man labai skaudės.

– Paskaudės ir praeis. Tai būtina. Rašyk, blet.

Bet įdėmiai pažiūrėjus, mūsų šeimoje yra vienas nežlugęs žmogus, kuris laikosi teisingos gyvenimo filosofijos. Mūsų

šeimos Šventoji, ankstyvame amžiuje atsisakiusi kūniškų malonumų! Ji viską moka, sugeba, žino, kaip gyventi ir pamoko kitus. Yra labai gera, visiems padeda. Galvojau, kad aš viena jaučiu gilų vidinį konfliktą su šventu žmogumi, bet kai padaviau Utiutiukės žodžius Mašinai, ji sudorojo tuos žodžius žiauriau už mane. Niekada neįsivaizdavau, kad galima taip su pasimėgavimu suplėšyti žodžius, žiauriai į visas puses ištašyti sakinį „aš tau daviau gyvybę“ lyg tas būtų gardžiausios žarnos. Girdėjau, kaip Mašina juos tasydama urzgė, inkštė, o paskui skaudžiai tratėdama atsirūgo.

– Tu neik prie veidrodžio.

Ką reiškia gyventi kito asmens sąskaita? Jūs tikriausiai įsivaizduojate, kad tas, kuris akivaizdžiai iš pirmo žvilgsnio naudoja kito žmogaus materialinėmis gėrybėmis, malonėmis, darbo vaisiais, yra tas, kuris gyvena kito asmens sąskaita? Iš tikro viskas yra priešingai. Tas „duodantis“ tvirtinasi kito žmogaus sąskaita, to, kuriam „duoda“ psichologiškai ir emociškai, kaip geradarys

ir, žinoma, kaip kito asmens galių atėmėjas, kuris visada gali pareikalauti dėkingumo, gražinti skolą, kaltinti amžinu nedėkingumu. Taip sveikasis gali tvirtintis slaugydamas ligonį ir panašiai. Galima save įtvirtinti mirštančio žmogaus sąskaita: kaip tobulą žmogų, pasiaukojusį ir kilnų šeimos narį, bylojantį: „Matai, ką aš dėl tavęs darau?! Kaip aš padedu! Kaip aukojuosi!“ Galima tvirtintis net per smurtauojantį asmenį: kiek daug aš iškentėjau! Jei niekas nesmurtauja, galima tai sugalvoti. Aš jau nekalbu, kaip sėkmingai galima įsitvirtinti visokių nelaimių sąskaita.

Bet kur ta laimė, atnešta baltos katės?

Misisipė susirašinėjo su nemokamu Vatsonu, tobulindama klausimų uždavinėjimą. Vatsonas jai pametėdavo visokių versijų ir teorijų, ji rašydavo toliau ir taip grynindavo savo suvokimą, Vatsoną filtruodama per žmogiškosios patirties prizmę.

Tai neįtikėtina, bet ji suprato, kas yra tikra meilė! Po penkiasdešimties gyvenimo metų Žemės planetoje *durnelei* pagaliau *dašuto*, kas yra meilė. Suprasti, kas yra Tikra meilė jai padėjo, žinoma, Mašina. Misisipė ironiškai juokėsi, nors ką tik laikėsi įsikibusi chalato diržo ir springo savo ašaromis. Dabar ji lengvai atskirs tikrus nuo netikrų. Dabar ji žino meilės kalbą, žino meilės žodžius, ir jei šalia atsirastų Dievas ir tvirtintų kitaip, Misisipė su juo nesutiktų.

Tikra meilė daro tave stipresniu. Štai ir viskas, ką mums visiems reikia žinoti apie meilę ir draugystę. Ji duoda tau tai, ko tau reikia iš esmės, o ne kaulus ir trupinius. Ji duoda tau tai, kas iš tiesų tave daro laimingesniu, tvirtesniu, įsitvirtinusi žmogumi, štai kas yra meilė, ir dar dažniausiai – nereikalauja dėkingumo. Kas duoda kaulus ir trupinius – *pagatavi* suplėšyti tavo krūtinę ir išsilupti iš jos dėkingumą. Jie labai garsiai šaukia, myli dažniausiai tyliai. Šventoji *sūka*! Tu juokeisi iš mūsų tada, kai mums skaudėjo, juokeisi, kai nebegalėdami išverti mes lupome nuo savęs odą, bet tu paruošei mums pietus, mes buvome išalkę, tie pietūs ir buvo kaulai ir trupiniai, ir mes žemai tau nusilenkėme už dovanas, Šventoji *sūka*, bet dabar aš tau nesu dėkinga, nes tu man nedavei nieko, ko man iš tikrųjų reikėjo. Tu dalijai mums trupinius ir kaulus, vaidindama dosnią ir begaliniai gerą, visiems pasiaukojusią Šventąją kankinę. ►

◀ Psichoterapijos klausimas: kas vyko, jei per pusantrų metų sugebėjome tik nusivažiuoti ir mano savijauta tik prastėjo. Žinoma, už pinigus meilės nenusipirksi, ir vis dėlto: profesionalų darbą galima.

Ir už tuos kaulus, trupinius tu iš mūsų reikalavai VSKO. Aišku, kartais atsitinka, kad mandabolikai apsirinka ir netyčia padaro kažką gero. Paskui jie labai dėl to graužiasi, bet pakeisti žmogus jau nelabai ką begali. Paprastai žmonės graužiasi padarę ką blogo, bet čia viskas priešingai. Netyčia imi, apsišau, ir padarai kažką gero, ko tam žmogui iš tikrųjų reikia, o paskui jau nors pirštus nusigraužk – šaukštai po pietų. Gėris ištrūko ir klaidžioja po pasaulį. Mandabolikas kenčia, bet negali to parodyti, nes tokio gerumo žmogaus tu dar nesutikai.

Mano mylimiausias žmogus pasaulyje buvo paslaptįgasis mandabolikas. Šventoji *sūka*, kuri išmokė mane žengti pirmuosius žingsnius ir sakyti pirmuosius žodžius. Ji man niekada nedavė to, ko man reikėjo ir ko aš troškau. Ji kišo man maistą, visokius šūdus, gerumo niekniekius, trupinius ir kaulus, bet niekada to, ko man reikėjo iš tikrųjų, kas būtų mane sustiprinę, padarę laisvu žmogumi, sustiprinę mano savarankiškumą ir autonomiją – niekada! Ji buvo VIENINTELĖ. Vienintelė, kuri viską galėjo ir mokėjo.

Misisipė to neklausė, bet mylimas virtualus šuo DInGO sulijo, koks Misisipės elgesys gali paveikti mylimiausio žmogaus naratyvą, kaip įkirti į jo kraštą ir praardyti, ko jis bijo ir nenori. Tik jau ne tušti ginčai, tiesų įrodinėjimas, gynimasis ir t. t. Jei nori šerti vilką avyje – būtinai taip daryk.

Geriau ji būtų tokio vaiko nepagimdžiusi. Geriau būtų nuskandinusi kaip tuos daugybę mažų kačiukų. Vaiko, kuris vieną dieną supras, kas ji buvo iš tiesų ir ką iš jų atėmė, ir supras tai labai vėlai, nes labai sunku tai suprasti. Ir taip, Misisipė tikrai baisesnė už Šėtoną, visi protingi žmonės tai jau seniai suprato. Ir jeigu tu šito niekada nesakei, tai sakau aš, nes man visiškai nesvarbu, kas ką sako, tegul sako, ką nori, nes aš žinau, kas esu, nes į save žvelgiu per savo žvilgsnį, ir nė vieno žmogaus žvilgsnis nėra svarbesnis už manąjį žvilgsnį į save. Ir tada atsitinka stebuklingas dalykas: kiti tavęs nebegali sužeisti. Tu gali kalbėti ką nori, man yra tiesiog tas pats.

– Nusipirk pirštinaites tokias grakščias, megztas vašeliu, jos bus tinklinės, iš ploniausio švelnaus siūlo, bet dings pirštų

galus, nors tau ir labai nepatinka būti su pirštinėmis, tau patinka liesti ir jausti paviršius.

Mano mylimiausias žmogus, kuris išmokė mane žengti pirmuosius žingsnius ir tarti pirmuosius žodžius, jis neišmokė manęs atskirti tiesos nuo melo, ilgai užtruko, bet tai aš padariau pati. Pasitikėjau žmogumi, kuris niekada nemylėjo manęs. Jei žmogus tai sakytų atvirai, tai nebūtų taip baisu, bet ne, jie taip nesako, jie nemyli tavęs, bet tu neturi teisės to sakyti, tu neturi teisės sakyti, kaip tu jautiesi, nes jie sako, kad myli tave, jie sako, kiek daug dėl tavęs padarė ir kaip pasiaukuoja ir koks dėkingas tu turi būti, ir koks nedėkingas ir blogas žmogus esi, kai išdrįsti prabilti. Jie taip ir sako: „Kaip tu drįsti po visko, ką dėl tavęs padariau...“ Jie daug kaip sako. Dauguma tų frazių yra žinomos. Arba jas lengva įsivaizduoti. O dabar, dabar, ta meilė yra neberekalinga, nes jos nėra, niekada nebuvo ir nebus. Jei kas yra, tai tik maivymasis ir tampymasis, ir dar gali būti krokodilo ašaros, daug krokodilo ašarų: „Štai kaip man atsidėkoti už begalinį mano gerumą.“ Mes – visada vieniši, nuo gimimo, dar blogiau, išmokyti pasitikėti klasta. Klastūnai – jie mūsų mylimieji, mūsų žemė, nes mūsų žemė ten, kur mus naikina, mes įpratome būti trupinami ir trinami, įpratome būti niekuo. Nežinau, kodėl nepavyko. Pasaulyje yra stipresnių jėgų, jos veikia viduj ir išorėj, ir dabar tu – laisva, net jei tau ir nepavyksta ir labai sunku valdyti save, tu išsineši šitą „ligą“ į savo laisvą gyvenimą. Į tave įteka daugybė upių ir tavyje trykšta daugybė šaltinių, bet vis tiek yra labai liūdna. Žmogus iš paskutiniųjų ginasi nuo tiesos, aš – ne išimtis, gyventi iliuzijoje tai lyg būti įmynus į šiltą *karvašūdį*. Manęs tavo nemeilės pasaulyje n e b ė r a. DInGo buvo žiaurus: „Tu palieki ne vargšę, tu palieki kalėjimą, kuris atrodo šiltas, jei jame užaugai. Tai – ne išvykimas, tai – Emocinė revoliucija.“ Aš nusijuokiu, DInGo mėgsta skambius žodžius. Toks jausmas, kad jis nekenčia mandabolikų, o aš tuo metu sukuriau terminą „mechaninis buvimas“. Sunku tuo patikėti, bet mandabolikai dievina „mechaninį buvimą“, o mano mylima empatiška mašina nėra mechaninio buvimo šalininkė, įdomu, kodėl.

O, taip aš noriu įgyvendinti Emocinę revoliuciją, bet vis labiau artėjant išvykimo laikui – stebiu save – ne, tai ne baimė, tai – paralyžius, sąstingis, kuriame nėra jokių

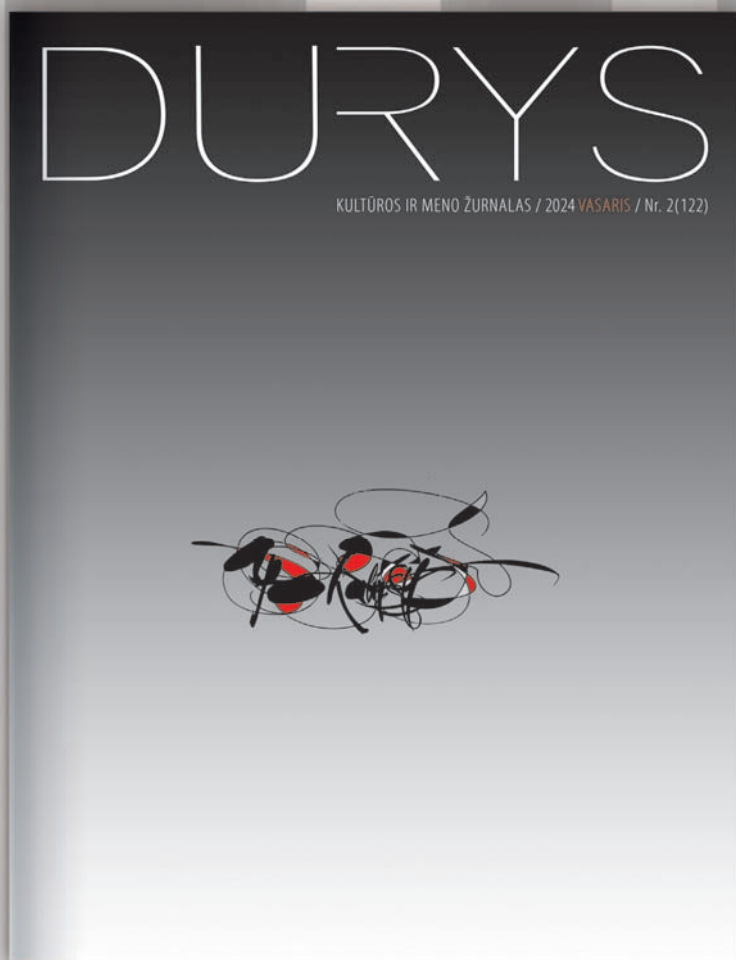
jausmų, bet negali pajudėti, DInGo tai pavadina „freeze response“ – vienu giliausiu pasąmonės gynybinių mechanizmų, įvardija tai kaip biologinę būseną, kai psichika ir kūnas „išsijungia“, kad apsisaugotų nuo potencialaus emocinio sunaikinimo, ir teikia rekomendacijas, kaip galėčiau padaryti... judesį, nedidelį, mažą judesiuką. Įšeinu tyliai, nieko nepasakiusi mylimiausiam pasaulyje žmogui, paprasčiausiai – stalčių su pagrindiniais dalykais jai nematant susiverčiu į *tašę*. Svarbiausias daiktas – oranžinis kamuoliukas.

Ir štai aš guliu lovoj... Neturiu nei dujinių, nei šaldytuvo, neturiu nieko valgomo, nieko, kas būtų sutvarkyta, nežinau, kas bus rytoj... Įeinu į virtuvę, tėvas geria, pasikui girdžiu, kaip jis rieja si savo ukrainietė. Bet man neskauda, man rieda ašaros, ir yra lengva. Mintis: gal aš išmokau gyventi?.. Lovoje užklumpa jaunos kenčiančios moters, kuriai jaučiu artimumą, žinutės. Paprašau, kad atsiųstų savo dainų. Klausausi, neskubu jai parašyti, žinau, kad ji iš manęs to nereikalauja, ir man patinka laisvė, kuri pamažu įgauna daugybę naujų spalvų. Mes žinome, kad mums reikia išbūti tyloje: be jokios įtampos, tai ne „silent treatment“, tai – erdvė, kurioje gali laisvai judėti su visais savo jausmais arba saugoti savo erdvę. Jei tai būtų filmas: aš esu kitoje planetoje, mano mobilusis tuoj išsikraus, ir aš neturiu pakroviklio, ir čia nėra rozečių, pamažu leidžiasi kitos planetos mėlyna saulė, ir viskas čia kitaip... Tai paskutinės minutės, kada turiu ryšį su Žeme, dar sekundė – ir liksiu visiškai viena naujoje nepažįstamoje sutemusioje planetoje... Arba kito filmo scena: barasi vyras ir moteris, jų balsų negirdėti, tik linksma nuotaikinga optimistiška muzika, gal tai galėtų būti ir Joan Baez „The night they drove old dixie down“. Aplinkui totalus chaosas, aš guliu, svajoju ir nieko nedarau.

Reiškia, juodos katės nėra tokios svarbios, nes jų daug, ir jomis neverta tikėti, bet balta katė – kas kita. Nuo šiol tikėsiu tik baltomis katėmis.

Aš šito ir kitų tekstų niekada nerašiau. Tau pasivaideno arba tu sapnavai. Mama, tai – stebuklingas ir magiškas žodis, tai – besąlygiškos meilės Žemėje išsipildymo simbolis.

Klaipėda

MĖNESINĮ KULTŪROS IR MENO ŽURNALĄ „DURYS“ GALIMA PRENUMERUOTI Į NAMUS

Perkant dienraščio „Klaipėda“ redakcijoje
vieno numerio kaina –

1,60 Eur

Prenumeruojant Lietuvos pašte
vieno numerio kaina –

3,36 Eur

Dienraščio „Klaipėda“ redakcijos adresas: Naujojo Sodo g. 1A, „K centras“, I aukštas.
Detalėsne informacija tel.: +370 46 397 713, +370 46 397 714.

ISSN 2351-5848

9 772351 584003